

Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 – 2013

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

december 2006

OBSAH:

Úvod.....	3
1. Základné analýzy ekonomickej, sociálnej a environmentálnej situácie SR a stanovenie základných ukazovateľov	4
1.1 Ekonomická situácia / konkurencieschopnosť	6
1.2 Sociálna situácia.....	9
1.3 Environmentálna situácia	11
1.4 Zhrnutie SWOT analýzy	13
1.5 Vhodné monitorovacie a hodnotiace ukazovatele.....	15
2. Celková stratégia, zohľadnenie/prenos priorít Spoločenstva a stanovenie národných priorít.....	20
2.1 Základné rámce stratégie rozvoja vidieka.....	20
2.2 Súlad národných priorít rozvoja vidieka so strategickými usmerneniami Spoločenstva	20
2.3 Celková vyváženosť medzi konkurencieschopnosťou/ životným prostredím / diverzifikáciou a kvalitou života na vidieku	22
3. Stratégia podľa osí vrátane kvantifikovaných cieľov a vhodných monitorovacích a hodnotiacich ukazovateľov	23
3.1. Globálny cieľ a strategický rámec jednotlivých osí rozvoja vidieka SR.....	23
3.1.1. Globálny cieľ.....	23
3.1.2. Strategický rámec jednotlivých osí rozvoja vidieka.....	22
4. Program rozvoja vidieka a jeho finančný rámec	33
4.1 Teritoriálne priority Programu rozvoja vidieka.....	33
4.2 Rozdelenie finančných zdrojov na úrovni jednotlivých osí	34
5. Vnútoraná a vonkajšia súdržnosť NSPRV SR a komplementarita s ostatnými nástrojmi Spoločenstva.....	34
5.1. Vnútoraná súdržnosť medzi osami a ich opatreniami.....	36
5.1.1 Zohľadnenie iných stratégií na úrovni EÚ	36
5.1.2 Zabezpečenie kombinovateľnosti/prepojenosti jednotlivých osí	37
5.2 Vonkajšia súdržnosť s ostatnými nástrojmi Spoločenstva	37
6. Národná sieť rozvoja vidieka	42

PRÍLOHA A: Analýza ekonomickej, sociálnej a environmentálnej situácie vidieka SR

Úvod

Na základe čl. 11 nariadenia Rady č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD) má každý členský štát predložiť národný strategický plán rozvoja vidieka pre programovacie obdobie 2007 – 2013.

Národný strategický plán rozvoja vidieka SR (NSPRV) je vypracovaný v súlade s nariadením Rady č. 1698/2005 a uvádza priority EAFRD a národné priority so zohľadnením strategických usmernení Spoločenstva, ciele rozvoja vidieka, príspevok z EAFRD a iné finančné zdroje. NSPRV zabezpečí koordináciu s ostatnými nástrojmi politiky SR a EÚ, a to vymedzením demarkačných línií, ktoré zabránia prekryvaniu aktivít súvisiacich s využívaním nástrojov ES.

NSPRV SR vychádza z hlavných strategických priorít EÚ pre programovacie obdobie 2007 – 2013 vo väzbe na Lisabonskú a Göteborgskú stratégiu.

Základné legislatívne a strategické rámce EÚ

- Nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka z EAFRD
- Nariadenie Komisie (ES) č. 1320/2006, ktorým sa ustanovujú predpisy týkajúce sa prechodu na podporu rozvoja vidieka ustanovenú v nariadení Rady (ES) č. 1698/2005
- Nariadenie Komisie (ES) č./2006 ustanovujúce podrobné pravidlá pre uplatňovanie nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EAFRD
- Nariadenie Komisie (ES) č./2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005, pokiaľ ide o realizáciu kontrolných postupov a krízového plnenia pri opatreniach na podporu rozvoja vidieka
- Nariadenie Rady (ES) č. 1782/2003, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá pre režimy priamych podpôr v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a určité režimy podpôr pre poľnohospodárov a nadväzujúce nariadenie Rady (ES) č. 864/2004, ktoré je úpravou pre nové členské štáty
- Nariadenie Rady č. 1290/2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky
- Rozhodnutie Rady č. 2006/144/ES o strategických usmerneniach Spoločenstva pre rozvoj vidieka (programovacie obdobie 2007 – 2013)
- Lisabonská stratégia a Göteborgská stratégia

Strategické rámce SR

- Národný strategický referenčný rámec SR pre programovacie obdobie 2007 – 2013
- Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, schválená uznesením vlády SR č. 140/2005 a Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 – Akčné plány schválené uznesením vlády SR č. 557/2005
- Národná stratégia trvaloudržateľného rozvoja SR, schválená uznesením vlády SR č. 978/2001 a Akčný plán trvaloudržateľného rozvoja v SR na roky 2005 – 2010, schválený uznesením vlády SR č. 574/2005
- Národný program reforiem SR na roky 2006 – 2008, schválený uznesením vlády SR č. 797/2005
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku
- Aktualizovaný akčný plán pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku na obdobie 2003 - 2010
- Program rozvoja poľnohospodárstva a potravinárstva SR do roku 2010
- Koncepcia využívania obnoviteľných zdrojov energie SR (2002)
- Koncepcia využitia poľnohospodárskej a lesníckej biomasy na energetické účely (2004)
- Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v SR do roku 2010

1. Základné analýzy ekonomickej, sociálnej a environmentálnej situácie SR a stanovenie základných ukazovateľov

Všeobecná charakteristika

Slovenská republika leží v strede Európy na rozlohe 4,9 mil. ha, z toho tvorí poľnohospodárska pôda 49,7%, lesné pozemky 41%, vodné plochy 2%, zastavané plochy 5% a ostatné plochy 3%. Hraničí s 5 štátmi: Českou republikou, Poľskom, Maďarskom, Rakúskom a Ukrajinou. Slovensko má 5,3 mil. obyvateľov. Priemerná hustota osídlenia je 110 obyvateľov/km².

Z geografického hľadiska pokrývajú vysočiny a pohoria 60% územia, nížiny 40%. Z celoeurópskeho hľadiska má Slovensko charakter podhorskej až horskej krajiny. Väčšina územia patrí k horskému systému Západných Karpát, krajný severovýchod patrí k Východným Karpatom. Necelú štvrtinu rozlohy tvoria nížiny (Viedenská kotlina na západe, Panónska panva na juhozápade a Veľká dunajská kotlina na juhovýchode). Najvyšší bod n. m.: Gerlachovský štít 2655 m, najnižší: Streda nad Bodrogom 94 m.

Územnosprávne sa Slovensko člení na 8 krajov (NUTS III), 79 okresov (NUTS IV) a 2 891 obcí (NUTS V). Na úrovni NUTS II je rozdelenie podľa cieľov nasledovné: Bratislavský kraj spadá do cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, pokým oblasti: západné Slovensko, stredné Slovensko a východné Slovensko patria do cieľa Konvergencia.

Tabuľka 1: Platná územná systemizácia SR v zmysle uznesenia vlády SR č. 157/2002 z 20. februára 2002

Jednotka	Počet územných celkov	Územný celok / celky		
NUTS 1	1	Slovensko		
NUTS 2	4	Bratislavský kraj		stredné Slovensko
		západné Slovensko		východné Slovensko
NUTS 3	8	Bratislavský kraj Trnavský kraj Nitriansky kraj	Trenčiansky kraj Banskobystrický kraj	Žilinský kraj Košícký kraj Prešovský kraj

Súhrnné demografické údaje SR k 31. decembru 2003 sú nasledovné:

Tabuľka 2: Základné informácie o území (k 31.12.2003)

Regióny SR	Rozloha (km ²)	Obyvateľstvo k 31.12.	Hustota obyvateľstva na km ²	Počet obcí		Stupeň urbanizácie v %
				spolu	Z toho mestá	
NUTS 3						
Bratislavský kraj - región mimo cieľa K	2 052	599 787	292,2	73	7	83,5
Oblasti cieľa Konvergencia - priemerné hodnoty	6 711,7	682 895	107,5	402,6	18,7	52,3
Slovensko	49 035	5 380 053	109,7	2 891	138	55,7

Zdroj: ŠÚ SR

Najväčšími mestskými oblasťami sú hlavné mesto SR Bratislava (425 155 obyvateľov v 2004) na západe a Košice (235 006, r. 2004) na východe. Ďalšie menšie, ale významné sídla predstavuje zvyšných 6 krajských miest (Banská Bystrica, Nitra, Trnava, Trenčín, Prešov a Žilina) a mestá Martin a Poprad. Z oblastí cieľa Konvergencia najväčšiu rozlohu má BB kraj (9 455 km²), najviac obyvateľov má PO kraj (794 814), najväčšiu hustotu obyvateľov má TN kraj (133,7/km²), najvyšší stupeň urbanizácie má TN kraj (57,5 %) a najnižší NR kraj (47,6 %), najvyšší počet obcí má PO kraj (666) a z tohto počtu najvyšší počet miest má BB kraj (24).

V roku 2003 úroveň HDP na obyvateľa vyjadrená v parite kúpnej sily - PKS (EÚ 25 = 100 %) v SR dosiahla 52,2 %¹. Porovnanie jednotlivých oblastí (NUTS 2) ukazuje, že okrem Bratislavského kraja, ktorý v roku 2003 dosiahol úroveň 119,7 % priemeru EÚ 25 (t. j. je oprávnený región na financovanie v rámci oblastí mimo cieľa Konvergencia), ostatné oblasti Slovenska sa pohybujú od 31,5 % (PO) do 54,2 % (TT) – t. j. sú oprávnenými regiónmi na financovanie v rámci cieľa Konvergencia.

Z regiónov cieľa Konvergencia bol najvyšší HDP v r. 2003 vytvorený v TT kraji (232 212 Sk, PKS 11 628) a najnižší v PO kraji (134 858 Sk, PKS 6 753).

Tabuľka 2: HDP na obyvateľa v hodnote Sk a v PKS v roku 2003

Regióny SR NUTS 3	2003*	
	v parite kúpnej sily	v Sk
Bratislavský kraj - mimo cieľa K	25 664	512 487
Oblasti cieľa Konvergencia - priemerné hodnoty	9 505	189 820
Oblasti cieľa Konvergencia - spolu	66 538	1 328 740
SR spolu	11 195	223 564

Zdroj: ŠÚ SR, Regionálne porovnania, 2005

* Údaje sú predbežné, spravené na základe výpočtu EUROSTAT-u

Tabuľka 4: Nezamestnanosť v SR v roku 2003

Kraj	2003		
	Počet nezamestnaných		Miera nezamestnanosti v %
	spolu	Podiel na SR v %	
Bratislavský – mimo cieľa K	22 800	5,0	6,9
Oblasti cieľa Konvergencia - priemer	62 343	13,6	18,6
SR spolu	459 200	100,0	17,4

Zdroj: ŠÚ SR

Z regiónov cieľa Konvergencia bol najvyšší počet nezamestnaných v KE kraji (83 100 osôb), najnižší v TN kraji (27 000).

Tabuľka 5: Zamestnanosť v SR v roku 2003

Kraj, SR	2003	
	Spolu osôb	podiel na SR v %
Bratislavský – mimo cieľa K	308 100	14,2
Oblasti cieľa Konvergencia - priemer	233 714	12,2
SR spolu	2 164 600	100

Zdroj: ŠÚ SR

Z regiónov cieľa Konvergencia najvyššou mierou zamestnanosti na celkovom počte pracujúcich v hospodárstve SR mal PO kraj (13,3 %) a najnižšiu TT kraj (11,2 %).

Tabuľka 6: Zamestnanosť v pôdohospodárstve v roku 2003

Kraj SR	Počet zamestnancov v pôdohospodárstve
Bratislavský - mimo cieľa K	4 860
Oblasti cieľa Konvergencia - priemer	80 448
SR spolu	85 308

Zdroj: ŠÚ SR

V rámci regiónov cieľa Konvergencia, NR kraj mal v r. 2003 najvyšší podiel zamestnancov v pôdohospodárstve na celkovom počte zamestnancov v hospodárstve SR (16 613 osôb) a KE kraj s počtom 8 243 osôb najnižší.

¹ predbežný údaj podľa ŠÚ SR, Regionálne porovnania 2005

Nižšie uvedené analýzy ekonomickej, sociálnej a environmentálnej situácie Slovenska sú podrobnejšie obsiahnuté v prílohe A tohto dokumentu.

1.1 Ekonomická situácia / konkurencieschopnosť

Podiel odvetvia poľnohospodárstva na ukazovateľoch národnej ekonomiky od roku 1995 do roku 2004 klesal. Vývoj štruktúry celkovej poľnohospodárskej produkcie dokazuje, že napriek miernemu rastu rastlinnej výroby rozhodujúcou zložkou produkcie bola živočíšna produkcia. Poľnohospodárstvo sa v roku 2004 podieľalo svojou produkciou na HDP hodnotou 4,7% a lesné hospodárstvo hodnotou 0,54 percentuálneho bodu.

Aj napriek miernemu oživeniu investícií došlo v roku 2003 k zníženiu objemu hrubých investícií v poľnohospodárstve zo strany podnikateľských subjektov, cena úverov bola rozhodujúca a úrokové sadzby sa pohybovali približne na úrovni 9 – 10%. Podnikateľské prostredie v poľnohospodárskej prvovýrobe sa neustále vyvíja. Charakterizuje ho pokles počtu družstiev a rast počtu obchodných spoločností, ktoré sú v skupine právnických osôb najpočetnejšie, pričom však najväčší podiel na výmere obhospodarovanej pôdy si zachovali poľnohospodárske družstvá. Pokračujúci trend poklesu počtu družstiev a rastu obchodných spoločností (najmä spoločnosti s ručením obmedzeným) súvisí najmä s pokračujúcou transformáciou vlastníckych vzťahov a so snahami koncentrovania vlastníckej štruktúry. Z hľadiska veľkosti podnikov je nutné uviesť, že veľkostná úroveň poľnohospodárskych podnikov na Slovensku sa od ostatných krajín Európskej únie naďalej výrazne líši.

V strojoch a zariadeniach všeobecne pretrváva problém celkového zastarávania technického parku v dôsledku nedostatočného tempa jeho obnovy. Investície sú taktiež potrebné do budov a stavieb, či už do výstavby nových alebo do rekonštrukcie existujúcich, ktorých cieľom je racionalizácia a skvalitnenie výrobného procesu v podnikoch.

V potravinárskom priemysle došlo po vstupe do EÚ k miernemu poklesu produkcie potravín, nápojov a tabakových výrobkov, meranej indexom priemyselnej produkcie v neočistenej forme. Prehľboval sa diferencovaný ekonomický vývoj jednotlivých výrobných odborov, ktoré sa ocitli pod silným konkurenčným tlakom obchodných reťazcov a zahraničných výrobcov. Najzložitejšie sa táto situácia prejavila v hospodárskych výsledkoch mliekarenskeho, mlynárskeho, pekárenského, mäso spracujúceho a hydinaárskeho priemyslu, charakterizovaných len minimálnou alebo dokonca zápornou rentabilitou.

V oblasti spracovania poľnohospodárskych a lesných produktov sa podporí výstavba, ale aj rekonštrukcia, modernizácia a efektívne využitie existujúcich kapacít, podporí sa diverzifikácia činností prvovýrobcov v záujme pridávania hodnoty a celkového zlepšenia predajnosti ich produktov.

V lesnom hospodárstve je nedoriešená problematika lesnej cestnej siete. Priemerná hustota lesnej cestnej siete na Slovensku je 18,5 m/ha, optimálna hustota v našich podmienkach sa pohybuje od 20 do 25 m.ha-1. Lesy vo vlastníctve neštátnych subjektov tvoria 49,3% z celkovej výmery lesov Slovenska. Z uvedeného podielu títo samotní vlastníci obhospodarujú 38,5% lesov, zvyšok tvoria lesy prenajaté. Hlavným zdrojom príjmov subjektov v lesníctve sú príjmy z predaja drevnej suroviny, ktoré v roku 2003 predstavovali 79,2% všetkých tržieb a výnosov.

Poľnohospodárska pôda na Slovensku predstavuje výmeru 2,4 mil. ha, lesné pozemky predstavujú 2 mil. ha. Z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy je 52% evidovanej na listoch vlastníctva, v prípade lesných pozemkov je evidovaných 64%. Projekty pozemkových úprav sa vykonávajú na výmere cca 123 tis. ha, čo reprezentuje 2,4% z územia, kde je potrebné pozemkové úpravy vykonať. Pri realizácii pozemkových úprav sa predpokladá, že z poľnohospodárskej pôdy bude potrebné vyčleniť 2 - 8% do ostatných plôch zabezpečujúcich ekologické, dopravné a iné prvky využívania krajiny. Identifikácia vlastníckych práv k pozemkom a následná registrácia by mala byť ukončená v roku 2010.

Slovensko má veľmi priaznivé podmienky pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Najväčší podiel technicky využiteľného potenciálu zo všetkých obnoviteľných zdrojov energie má biomasa (44%). Z tohto pohľadu sa javí mimoriadne dôležitá podpora využitia obnoviteľných zdrojov energií,

predovšetkým zakladania energetických porastov na poľnohospodárskej pôde, čím by došlo k naplneniu cieľov stanovených vládou SR pre splnenie smernice EÚ o využívaní potenciálnych zdrojov energie, t. j. do roku 2010 vytvoriť podmienky pre 12% podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej potrebe energie.

Vzdelanostná úroveň pracujúcich v pôdohospodárstve má celkovo mierne sa zvyšujúcu úroveň. V kvalifikačnej štruktúre sú najviac zastúpení absolventi stredných odborných škôl a pracovníci so základným vzdelaním. Ale zvyšuje sa aj podiel vysokoškolsky vzdelaných farmárov, potravinárov, veterinárov a lesníkov. Vo vekovej štruktúre obyvateľstva zaoberajúceho sa poľnohospodárstvom a lesníctvom prevláda vyšší vekový priemer a nižšia kvalifikácia.

Vzhľadom na náročné životné podmienky dochádza k vysídľovaniu produktívneho obyvateľstva z vidieka do miest, rozhodujúcim faktorom je však situácia, ktorú charakterizuje podstatné zníženie miestnych a dopravne dostupných pracovných príležitostí. V pohľade na skladbu obyvateľstva sa kladie dôraz na rodovú rovnosť, pretože ženy majú nezastupiteľnú úlohu v poľnohospodárskych prácach, ktoré sa často charakterizujú ako pomocné práce a majú preto nižšie finančné ohodnotenie. S cieľom posilniť konkurencieschopnosť a zlepšiť environmentálnu udržateľnosť agropotravinárskeho a lesníckeho sektora je potrebné vybaviť ľudí, pracujúcich v oblasti pôdohospodárstva, potrebnými odbornými vedomosťami a aktuálnymi informáciami, ktoré zvýšia ich prehľad nevyhnutný pre úspešné pôsobenie v podnikateľskom prostredí pri súčasnom zohľadnení požiadaviek týkajúcich sa životného prostredia. Z tohto pohľadu sa za najlepší prostriedok na dosiahnutie tohto cieľa považuje celoživotné vzdelávanie, pričom nemalú úlohu môže zohrať aj poradenstvo, ktoré sa napriek tomu v minulosti stretlo s nízkym záujmom zo strany farmárov, čo súvisí s ich finančnou situáciou.

Stále silnejúci vplyv obchodných reťazcov na Slovensku naďalej veľmi oslabuje pozíciu prvovýrobcov a spracovateľov na trhu. Jeden zo spôsobov, ako posilniť ich postavenie, spočíva v tom, že si založia výrobo-odbytové združenie, aby tak zvýšili svoju ekonomickú silu na trhu. Na Slovensku vznikali odbytové organizácie výrobcov len v minimálnom počte, čo je čiastočne spôsobené nedostatočnými znalosťami o ich význame, štruktúre, výhodách a možnostiach realizácie. Preto sú popri informáciách a radách pre vznik odbytových organizácií výrobcov veľmi potrebné aj stimuly.

Okrem registrovaných farmárov na Slovensku pôsobia aj tzv. neregistrovaní farmári, ktorí vykonávajú poľnohospodársku činnosť z väčšej časti pre vlastnú spotrebu. Len malé percento z nich umiestňuje časť svojej produkcie na trh, pričom existujú reálne predpoklady pre ich transformáciu na ekonomicky životaschopné podnikateľské subjekty. Touto transformáciou by sa zároveň vytvorili podmienky pre zlepšenie ekonomickej situácie týchto obyvateľov vidieka, čo sa pozitívne odrazí v ďalších ukazovateľoch kvality života na vidieku aj pre ostatné vidiecke obyvateľstvo (vytvorenie pracovných miest, zvýšenie konkurencie, atď.).

Analýza SWOT z ekonomického hľadiska:

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Vhodná veľkostná štruktúra poľnohospodárskych podnikov z hľadiska modernizačných investícií a potenciálnej konkurencieschopnosti• Veľký potenciál využitia poľnohospodárskej pôdy a osobitne prírodných lúk a pastvín• Vysoké percento voľného investičného majetku, najmä stavieb• Silné zázemie poľnohospodárskej výroby• Tradícia obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov• Silnejúci záujem o ekologické poľnohospodárstvo s veľkým potenciálom pre rozvoj výroby produktov s vysokou pridanou hodnotou• Kvalita potravín a vysoký stupeň ich kontroly	<ul style="list-style-type: none">• Stagnujúci produkčný systém poľnohospodárskych subjektov a potravinárskeho priemyslu charakterizovaný zastaranými a opotrebenými budovami, zariadením a vybavením• Nízka prepojenosť poľnohospodárskeho sektora na potravinársky sektor• Nedostatočne využívané existujúce spracovateľské kapacity• Nedostatočne mechanizovaná ťažba v lesoch, zber lesných produktov a spracovanie dreva• Slabo rozvinutý trh s pôdou z dôvodu rozdrobenosti vlastníctva pozemkov• Oneskorená registrácia súkromného vlastníctva pôdy a nedostatočný pokrok v registrácii• Nedostatočná rozvinutosť a údržba lesnej cestnej

<ul style="list-style-type: none"> • Značný produkčný potenciál lesov • Relatívne hustá štruktúra osídlenia • Dostatočne rozvinutá sieť stredoškolského, vysokoškolského a celoživotného vzdelávania v oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného hospodárstva a veterinárnych vied • Zvýšený rast záujmu o odbytové organizácie výrobcov, ktoré prispievajú k zlepšeniu konkurencieschopnosti na vidieku • Rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie • Veľký potenciál a dostupnosť surovín pre výrobu obnoviteľných zdrojov energií 	<p>siete</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nerozvinuté lokálne a regionálne výrobnospotrebné reťazce • Slabo rozvinutý trh, nedostatočné spracovateľské kapacity a nedostatočná propagácia produktov ekologického poľnohospodárstva a certifikovaného lesníctva • Vysoký podiel lesov a poľnohospodárskej pôdy spadajúcej pod rôznu stupeň ochrany prírody • Dlhodobá podstatne nižšia úroveň príjmov pracovníkov ako v iných odvetviach a vysoká zadlženosť poľnohospodárskych podnikov • Nedostatok investícií v agrárnom sektore spojený s dlhodobým nedostatkom finančných zdrojov poľnohospodárskych podnikov, nedostatočne rozvinutá finančná infraštruktúra (tok a prístup k finančným prostriedkom) • Nedostatočný dopyt po inováciách v podnikateľskom sektore, slabá motivácia a informovanosť podnikov pre zavádzanie inovácií • Nedostatočné využívanie prírodných zdrojov na výrobu energie • Málo podnikateľských príležitostí na vidieku • Horšie ekonomické výsledky a stratovosť hospodárenia v mnohých podnikoch vo vidieckych regiónoch horských a v ostatných znevýhodnených oblastiach pri vysokej miere miestnej nezamestnanosti v týchto oblastiach • Neuspokojivá úroveň životných podmienok zvierat • Nízka účasť farmárov a lesníkov na vzdelávacích a poradenských aktivitách • Znehodnocovanie a zastarávanie technologických zariadení, potrubných a kanálových sietí závlahových a odvodňovacích sústav.
<p>Príležitosti</p>	<p>Ohrozenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Zmodernizované vybavenie, strojový park a zrekonštruované budovy v agropotravinárskom sektore šetrné k životnému prostrediu • Zlepšená konkurencieschopnosť agropotravinárskeho a lesníckeho sektora v spojení so zvýšenou kvalitou potravinárskych výrobkov • Inovované agropotravinárstvo a lesníctvo • Diverzifikácia ekonomickej základne vidieckych oblastí hlavne zavádzaním odvetví ponúkajúcich priestor pre finalizáciu a predaj • Lepšie využívanie a zhodnocovanie guľatiny a ostatných lesných produktov (lesné plody, liečivé rastliny, trávy, bahno a pod.) • Nová, resp. zrekonštruovaná lesná dopravná sieť • Silnejšie postavenie prvovýrobcov na trhu • Rozvoj informačných a komunikačných technológií • Využívanie miestnych prírodných zdrojov pre výrobu obnoviteľných zdrojov energie(drevné štiepky, slama, repka, maštalný hnoj, ostatná 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj podnikov prebieha najmä v Bratislavskom kraji a ostatných regionálnych centrách (NUTS II), čo je spojené s dostatočnou dopravnou infraštruktúrou a výstavbou priemyselných parkov, prevádzkou veľkých obchodných reťazcov a veľkých priemyselných podnikov • Silnejší vplyv obchodných reťazcov • Oslabovanie postavenia prvovýrobcov pri odbyte svojej produkcie • Zníženie konkurencieschopnosti agropotravinárskeho a lesníckeho sektora v súvislosti s nedostatočným tempom modernizácie a inovácie a nedostatočnou úrovňou odbornosti a informovanosti pracujúcich v týchto sektoroch • Nárast dovozu globalizácie a súčasne očakávaný pokles menších regionálnych potravinárskych podnikov • Nerozvinutie trhu s pôdou ako základného

<p>biomasa a pod.)</p> <ul style="list-style-type: none">• Nová, resp. zrekonštruovaná kanálová, potrubná sieť a technologická časť hydromelioračných zariadení• Zvýšenie výroby produktov s vysokou pridanou hodnotou a nízkymi negatívnymi dosahmi na životné prostredie (napr. produkty ekologického poľnohospodárstva, certifikované lesy a pod.)• Zlepšená infraštruktúra v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve na základe vytvorenia podmienok pre vznik trhu s pôdou• Vyššia úroveň odbornosti a informovanosti pracujúcich v agropotravinárstve a lesníctve• Vytvorenie, resp. zachovanie pracovných miest• Prílev kapitálu na vidiek prostredníctvom zvýšenia návštevnosti vidieckych regiónov v súvislosti s vidieckym cestovným ruchom, agroturistikou, rozvojom tradičných remesiel a obnovou dediny• Rozvoj obcí prostredníctvom realizácie miestnych stratégií rozvoja.	<p>predpokladu pre podnikanie v poľnohospodárstve</p> <ul style="list-style-type: none">• Zvyšovanie nezamestnanosti na vidieku• Ďalšie znižovanie kúpyschopnosti vidieckeho obyvateľstva• Prehľbovanie úpadku obcí a vidieka ako takého• Odliv kvalifikovaných a potenciálnych personálnych kapacít z vidieckych oblastí.
---	---

1.2 Sociálna situácia

Celková rozloha vidieckeho územia SR na úrovni NUTS III je 95,8%, čo predstavuje 46 981 km², v ktorom žije 4, 78 mil. obyvateľov, t. j. 88,9% z celkového počtu obyvateľstva SR. Pre vidieckosť územia je základom obec s hustotou osídlenia nižšou ako 150 obyvateľov na km² (bližšia špecifikácia vidieckosti je stanovená v prílohe A k NSPRV).

Vo vidieckych oblastiach cieľa Konvergenca evidujeme 2 818 obcí (97,5%). Vo vidieckych regiónoch žije prevažná časť obyvateľstva v poproduktívnom veku (87,1%), pričom značná časť obyvateľstva v produktívnom veku pracuje v mestských regiónoch, ale zostáva vplyvom suburbanizácie bývať na vidieku.

V mnohých vidieckych obciach pretrváva nepriaznivá sociálna a ekonomická situácia, v dôsledku čoho dochádza k odchodu ľudí z vidieka.

Celková zamestnanosť vo vidieckych regiónoch v organizáciách s 20 a viac zamestnancami poklesla v rokoch 1999 – 2003 o 111 tis. zamestnancov. Podiel pracujúcich v oblasti pôdohospodárstva z celkového počtu pracujúcich predstavuje vo vidieckych regiónoch 7,26%. Oproti roku 1999 došlo k zníženiu zamestnanosti v pôdohospodárstve o 33,3%. Miera nezamestnanosti v roku 2003 predstavovala 17,4%, pričom vo vidieckych regiónoch až 19,3%. Dôsledkom tohto zníženia zamestnanosti v oblasti pôdohospodárstva je žiaduce diverzifikovať vidiecke hospodárstvo smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam.

Dôležitým pre stabilizáciu ekonomického aktívneho obyvateľstva vo vidieckych regiónoch je i rozvoj činností v oblasti cestovného ruchu, keďže v atraktívnych prírodných oblastiach je situovaných až 2500 obcí. Táto činnosť vytvára predpoklady pre nové pracovné príležitosti, čo by mohlo prispieť k zníženiu vysokej miery nezamestnanosti vo vidieckych regiónoch.

Nevyhnutné pre rozvoj cestovného ruchu je zabezpečenie technickej infraštruktúry v obciach. Nedostatočná kvalitatívna úroveň technickej infraštruktúry limituje i celkový ekonomický rozvoj vidieckych území. Medzi hlavné problémy patrí zastaraná alebo takmer žiadna infraštruktúra (vodovody, kanalizácie, cesty, mosty, chodníky). Problémom sa javí i technický stav budov vo vlastníctve obcí, ktoré majú historický, kultúrny a spoločenský význam. V roku 2003 výdavky obcí na technickú infraštruktúru predstavovali 12,2 mld. SK, čo však predstavuje len 45% skutočných potrieb obcí. Z tohto pohľadu sa javí ako dôležitá obnova obcí.

Na to, aby sa dosiahol maximálny efekt z takých činností, ako je diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, rozvoj vidieckeho cestovného ruchu či obnova dediny, je veľmi potrebné, aby subjekty vykonávajúce tieto činnosti disponovali adekvátnymi vedomosťami a aktuálnymi informáciami, čo je okrem iného osobitne dôležité z hľadiska udržateľnosti týchto aktivít.

SR sa nezúčastnila implementácie iniciatívy Leader+ v rámci programovacieho obdobia 2004 – 2006. V rámci opatrenia Technická pomoc predvstupového programu SAPARD boli uskutočnené aktivity typu Leader na území celej SR na úrovni NUTS II. Konečným užívateľom projektov boli vidiecke mikroregióny, združenia obcí, ich členovia, miestne podnikateľské subjekty a občania vidieka v jednotlivých oblastiach NUTS II. Výstupom projektu bolo zostavenie a riadenie stratégií sociálno-ekonomického rozvoja typu Leader. Vzhľadom na minimálne skúsenosti s týmto prístupom a s cieľom pripraviť sa na zapojenie sa do vykonávania prístupu Leader v budúcnosti sa javí ako potrebné, aby sa podporili činnosti súvisiace s vypracovaním štúdií relevantných území, so vzdelávaním osôb zaangažovaných do prípravy a vykonávania územných stratégií rozvoja na miestnej úrovni a pod.

Analýza SWOT zo sociálneho hľadiska

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Diverzita vidieckej krajiny a v nej rozvinutých sídel • Kultúrno-historické pamiatky • Rozvinutý folklór a miestna tradičná kultúra • Hustota malých a stredných sídel so zachovanými prvkami národnej, regionálnej a ľudovej kultúry • Vysoký rekreačný a turistický potenciál vidieckej krajiny • Rozvinutý vzdelávací systém (sieť základných a stredných škôl, formy ďalšieho vzdelávania) • Skúsenosti z pilotných projektov troch mikroregiónov podporených v rámci predvstupového nástroja SAPARD • Aktívne mikroregióny v priestore SR • Existencia profesijných a záujmových zväzov a združení • Tradície remeselnej výroby s použitím tradičných materiálov • Výroba regionálnych a miestnych gastronomických špecialít • Dostupnosť voľnej menej kvalifikovanej pracovnej sily 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepriaznivý populačný trend vo veľkej časti vidieckych obcí • Nedostatočná technická infraštruktúra väčšiny vidieckych sídel • Nevyužitá materiálna základňa vo vlastníctve súkromných osôb pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu • Nedostatočná výška finančných prostriedkov investovaných do obnovy dedín • Nekoncepčnosť a nekoordinovanosť rozvojových aktivít a investičnej činnosti z miestnych zdrojov • Nedostatok pracovných príležitostí na vidieku • Migrácia obyvateľstva z vidieka do priemyselných centier • Málo rozvinuté kapacity ľudských zdrojov a manažmentu pre plánovanie rozvoja zdola nahor • Nízke zapájanie sa občanov do rozhodovacieho procesu • Odchod ľudí z vidieka v niektorých regiónoch znižuje ľudské zdroje a vytvára nepriaznivú demografickú štruktúru • Nezáujem občanov o veci verejné (nedostatočná osвета a informovanosť) • Obmedzenie rozvojových aktivít vyplývajúcich z chýbajúcich plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí • Absencia integrovaného medzisektorového prístupu k problematike rozvoja vidieka na národnej úrovni
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Znižovanie závislosti vidieckeho obyvateľstva od poľnohospodárskej prvovýroby • Zvýšenie počtu návštevníkov vidieckych regiónov a rozvoj podnikateľských aktivít na vidieku • Podpora rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky • Podpora vzdelanosti a kvalifikácie vidieckeho 	<ul style="list-style-type: none"> • Nekoordinované postupy a aktivity partnerov na miestnej úrovni • Nekomplexnosť rozvojových projektov • Nízka mobilita pracovnej sily • Nízka kúpna sila vidieckeho obyvateľstva • Nízky investičný kapitál

<p>obyvateľstva</p> <ul style="list-style-type: none">• Zvýšenie potenciálu vidieckej society pre tvorbu partnerstiev• Aktivizácia miestneho obyvateľstva a ich zapájanie do rozhodovacieho procesu• Vytváranie nových pracovných príležitostí	<ul style="list-style-type: none">• Vysoké % vidieckeho obyvateľstva v poproduktívnom veku• Nízky záujem o veci verejné• Sociálna izolovanosť v koncových vidieckych obciach• Pokračujúci odliv personálnych kapacít z vidieckych oblastí
--	--

1.3 Environmentálna situácia

Z pohľadu environmentálnej situácie patrí Slovensko medzi krajiny, ktoré sa vyznačujú vysokým prírodným potenciálom. Bohatá a rôznorodá flóra a fauna Slovenska vyplýva z pestrých prírodných podmienok. Celkovo sa na území SR nachádza viac ako 11 270 druhov rastlín a viac ako 40 000 druhov živočíchov. Avšak v dôsledku nesystémového rozvoja dochádzalo k zníženiu druhej biodiverzity. Sústava NATURA 2000 zahŕňa 382 území európskeho významu (ÚEV) s rozlohou 573 689 ha (11,7 % výmery SR – 54 657 ha PPF a 497 295 ha LPF) a 38 chránených vtáčích území s rozlohou 1 236 545 ha (25,2 % výmery SR – 365 102 ha PPF a 655 622 LPF). Na Slovensku v súčasnosti existuje 9 národných parkov, 14 chránených krajinných oblastí a sústava tzv. maloplošných chránených území (chránené areály, prírodné rezervácie, národné prírodné rezervácie, prírodné pamiatky, národné prírodné pamiatky) s celkovou rozlohou 1 135 427 ha, t. j. cca 23,15 % z územia SR. Prekrýv navrhutej sústavy NATURA 2000² so súčasnými chránenými územiami je 68 %. Rozloha celkovej navrhutej sústavy NATURA 2000 zaberá 29 % územia SR. Znevýhodnené oblasti (LFA) predstavujú v SR výmeru 1 225 764 ha, t. j. 50% poľnohospodárskej pôdy. Z tejto výmery pripadá až 486,7 tis. ha, t.j. 39,7% na horské oblasti, pre ktoré je charakteristická nielen vysoká nadmorská výška a kratšia vegetačná doba, ale v mnohých lokalitách aj vysoká svahovitosť a nízka úrodnosť pôdy. Na druhej strane práve tieto oblasti predstavujú nenahraditeľné prírodné hodnoty zahrňujúce pestrú faunu a flóru a tiež špecifické metódy obhospodarovania pôdy a výroby tradičných potravinárskych výrobkov. S ohľadom na obmedzenie možnosti iných podnikateľských aktivít poľnohospodárstvo a lesné hospodárenie zohráva v týchto oblastiach aj osobitne významnú sociálnu funkciu.

SR má tiež veľký potenciál pre ekologické poľnohospodárstvo, ktoré v roku 2003 dosahovalo percentuálnu hodnotu približne 2,2% (54 478 ha) z výmery poľnohospodárskej pôdy s ambíciou dosiahnuť 7 - 10% výmeru poľnohospodárskej pôdy do roku 2010.

Lesné ekosystémy tvoria nezastupiteľnú zložku životného prostredia a sú nenahraditeľným (aj keď obnoviteľným) prírodným zdrojom a ekonomickou surovinou.

SR patrí medzi krajiny s najvyššou lesnatosťou. Lesy pokrývajú 2 004 226 ha t. j. 40,9% z celkovej výmery Slovenska, z toho je 1 929 310 ha pokrytých lesnými porastmi. Stav lesov na Slovensku je narušený, a to najmä v dôsledku pôsobenia imisií a iných škodlivých činiteľov, ako i nevhodnej druhej, priestorovej a vekovej skladby časti lesov a ich zdravotného stavu. Pod vplyvom imisií je na Slovensku 1 224 tis. ha lesov. Najviac poškodenými drevinami sú jedľa a smrek. Toto je zapríčinené vysokou koncentráciou prízemného ozónu, úrovňou kyslej depozície na lesy a lesné pôdy. V roku 2004 bolo vyše 5 mil.m³ hmoty poškodenej abiotickými a biotickými škodlivými činiteľmi, z čoho najväčší podiel 4,7 mil. m³ tvorila veterná kalamita. Obnova lesov poškodených škodlivými činiteľmi bude trvať niekoľko desaťročí.

Lesné požiare boli a sú jedným z rizikových faktorov ovplyvňujúcich podstatu a stav lesných ekosystémov na Slovensku. Na základe štatistických údajov roky 2004 a 2005 boli v porovnaní s počtom lesných požiarov od roku 1994 najpriaznivejšie. Okrem pravidelne sa vyskytujúcich faktorov ovplyvňujúcich riziko vzniku lesných požiarov, najmä stavu a priebehu počasia a ľudskej činnosti,

² Sústava NATURA 2000 vychádza zo Stratégie implementácie smernice o vtácoch a smernice o biotopoch na roky 2005 – 2013 v podmienkach MŽP SR, ktorá je v súlade so smernicami 79/409/EHS a 92/43/EHS.

v roku 2005 bola situácia v požiarovosti ovplyvnená zvýšeným rizikom na územiach postihnutých kalamitou z 19. 11. 2004, na ktorých sa nachádza vysoko zápalný biologický materiál. Tieto lokality budú aj v ďalších rokoch predstavovať vysoké riziko. V roku 2005 bolo evidovaných 286 požiarov s vyčíslenou škodou 48 369 600 Sk a celkovou zhorenou plochou 503 ha.

Súčasný stav kvality pôdneho krytu SR je výsledkom prirodzeného vývoja a súčasne je aj výsledkom činnosti človeka. Medzi najzávažnejšie problémy poľnohospodárskej pôdy SR patrí erózia, ktorá postihuje približne 1 312 tis. ha (cca 54%) poľnohospodárskej pôdy. Negatívnym faktorom sa javí aj ďalšia forma fyzikálnej degradácie (napr. zhutnenie pôdy, zamokrené pôdy), chemickej degradácie (napr. acidifikácia pôd, kontaminácia pôd) a biologickej degradácie pôdy, ktorá ovplyvňuje kvalitu pôdy, ako i vody. Do roku 1989 boli používané vyššie dávky dusíkatých hnojív a ich reziduálny efekt pretrváva. Problematika acidifikácie, kontaminácie pôd a poklesu obsahu organickej hmoty v poľnohospodárskych pôdach sú stále aktuálne. Acidita poľnohospodárskych pôd sa mierne zvyšuje, nadlimitné znečistenie pôd z minulosti sa vyskytuje na výmere okolo 30 tis. ha a v dôsledku intenzívnej poľnohospodárskej výroby je citelný aj pokles organickej hmoty.

Zraniteľné oblasti (oblasti s ohrozením kontaminácie povrchových a podzemných vôd dusičnanmi) sú vymedzené na výmere 1 433 tis. ha (61%) poľnohospodárskej pôdy. Posudzovanie kvality vôd sa vykonáva aj prostredníctvom hodnotenia bilancie dusíka v pôdach, spotreby organických a minerálnych hnojív. V prvej polovici 90. rokov bol režim dusíka v pôdach Slovenska bilančne vyrovnaný. Postupne pri nižšej úrovni obratu dusíka v pôdach bol zaznamenaný asi 10% deficit v bilancii dusíka. Takýto trend má za následok odčerpávanie dusíka z pôdy a znižovanie úrod plodín, na druhej strane však znižuje ohrozenie kontaminácie vôd dusičnanmi.

V období rokov 1990 – 1994 došlo k poklesu antropogénnych emisií skleníkových plynov o cca 28%, od roku 1995 sa emisie pohybujú na približne rovnakej úrovni. Najvýznamnejší rozdiel týkajúci sa produkcie emisií skleníkových plynov bol zaznamenaný v sektore poľnohospodárstva, kde došlo k poklesu emisií o cca 3,4% v porovnaní s rokom 1990. Táto zmena bola zapríčinená hlavne poklesom používania priemyselných hnojív a znížením stavu hospodárskych zvierat.

Účinným mechanizmom k znižovaniu dosahov klimatických zmien je zalesňovanie, obnova produkčného potenciálu lesa a jeho funkcií, zlepšenie druhovej a vekovej štruktúry lesov, ako aj využívanie závlahových systémov v období sucha.

Slovenská republika má veľmi priaznivé podmienky pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Predpoklad využitia lesnej a poľnohospodárskej biomasy, biomasy z dreveného odpadu a z odpadu v potravinárstve je veľmi reálny. Bilancia lesnej biomasy sa môže reálne zvýšiť pestovaním energetických porastov. V roku 2000 – 2001 bola vykonaná rajonizácia územia SR vhodného pre pestovanie energetických drevín, pričom boli vybrané vhodné lokality s výmerou 8 400 ha na lesných pozemkoch a 37 000 ha na poľnohospodárskom pôdnom fonde.

Analýza SWOT z environmentálneho hľadiska

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> Rozmanitosť krajiny a vysoká prírodná diverzita druhov a biotopov Veľký rozsah oblastí s vysokou prírodnou hodnotou je chránený Tradícia poľnohospodárstva v znevýhodnených oblastiach Systém kontroly a certifikácie ekologického poľnohospodárstva na európskej úrovni Vysoký podiel lesov Zriadený systém certifikácie hospodárenia v lesoch (FSC) Legislatívne zabezpečenie pre oblasť ochrany pôdy a lesov na európskej úrovni Zabezpečená správa vodných tokov 	<ul style="list-style-type: none"> Nízka ekologická stabilita krajiny a nedostatok krajinných prvkov v nížinných poľnohospodárskych oblastiach Vysoký podiel poľnohospodárskych pôd v znevýhodnených oblastiach Horšie ekonomické výsledky podnikov v znevýhodnených oblastiach Vysoký podiel pôd ohrozených eróziou a inou formou degradácie Nevhodná druhová, priestorová a veková skladba častí lesov a ich zdravotný stav Nedostatočná ochrana lesov pred požiarimi Vysoký podiel poškodených lesov zapríčinených prírodnými pohromami

	<ul style="list-style-type: none"> • Nízke využitie extenzívnych lúk a pastvín na chov dobytka a oviec v extrémnejších prírodných podmienkach horských oblastí. • Nedostatočné povedomie farmárov a lesníkov o negatívnych dopadoch na zložky životného prostredia v súvislosti s nesprávnym hospodárením • Úbytok stanovišť voľne žijúcich živočíchov a rastlín a postupný pokles vzácnych biotopov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Záujem spoločnosti o ochranu životného prostredia, prírody a krajiny • Medzinárodná podpora rozvoja udržateľného poľnohospodárstva • Využívanie alternatívnych zdrojov energie • Rozvoj ekologického poľnohospodárstva • Zlepšenie podmienok v chovoch zvierat • Predchádzanie lesným požiarom a prírodným pohromám • Zlepšenie retenčnej schopnosti územia • Využitie hydromelioračných zariadení ako prostriedku v boji proti negatívnym vplyvom (klimatická zmena, zamokrené pôdy) • Zníženie podielu pôd ohrozených eróziou a inou formou degradácie • Udržanie extenzívneho produkčného poľnohospodárstva a osídlenia v horských oblastiach a v ostatných znevýhodnených oblastiach • Zachovanie charakteristického vzhľadu krajiny jedinečného a typického pre daný región, zachovanie jeho charakteristického krajinného rázu a identity 	<ul style="list-style-type: none"> • Klimatické zmeny a zmeny v hydrologických stavoch – záplavy, víchrice, suchá, požiare • Zvyšovanie aplikácie hnojív a prípravkov na ochranu rastlín vplyvom znižovania obsahu humusu a živín • Vysoké percento pôd v zraniteľných oblastiach o vo zvlášť chránených oblastiach • Nekontrolované opúšťanie pôdy • Ohrozenie vzácnych stanovišť a voľne žijúcich rastlín a živočíchov vo vidieckej krajine • Ohrozenie území s vysokou prírodnou hodnotou • Vyššie náklady na správcovstvo krajiny

1.4 Zhrnutie SWOT analýzy

Analýza SWOT je nástrojom pre dlhodobé plánovanie, a preto sa považuje za užitočnú z hľadiska identifikácie externej úrovne, ktorá analyzuje *príležitosti a ohrozenia*, ktoré sú relevantné pre celkové ciele v rámci NSPRV a ktoré sa nedajú priamo ovplyvniť. Druhá úroveň analyzuje vnútorné *silné stránky a slabé stránky*, ktoré sú priamo ovplyvňované zvolenými stratégiami a činnosťami. Vyššie uvedené matrice umožňujú analyzovať a porovnávať príležitosti a ohrozenia s identifikovanými silnými a slabými stránkami a v dôsledku toho vybrať, ktoré činnosti by sa mali podporiť.

Z pohľadu rozvoja poľnohospodárstva a vidieka sa za výrazne silnú stránku dá vo všeobecnosti považovať tradícia obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov vo všetkých regiónoch SR. Vysoký prírodný potenciál krajiny a podiel hodnotného prírodného a kultúrneho dedičstva prispieva k značnému rozvoju rekreačného a turistického potenciálu vidieckej krajiny. Z pohľadu potenciálu využitia krajiny je zjavný veľký produkčný potenciál lesov a vysoké percento dostupných prírodných zdrojov využiteľných pre ich energetické zhodnotenie.

Na druhej strane za najvýraznejšiu slabú stránku v sektore pôdohospodárstva sa dá považovať veľká zastaranosť a opotrebenie budov a technológií, nedostatočné využívanie existujúcich spracovateľských kapacít, a najmä nedostatok investícií v agrárnom sektore.

K výrazne slabým stránkam zaradujeme nedostatok pracovných príležitostí na vidieku, ktorý má za následok vyľudňovanie vidieka a tiež nedostatočnú technickú a dopravnú infraštruktúru vo väčšine vidieckych sídiel.

Z pohľadu environmentálnej situácie sa za slabú stránku považuje vysoký podiel poľnohospodárskych pôd v znevýhodnených oblastiach a podiel eróziou ohrozených pôd, čo si vyžaduje zavádzanie protieróznych opatrení na zmiernenie zníženia tejto hrozby. Výrazne slabou stránkou je aj nevhodná druhová, priestorová a veková skladba časti lesov, nedostatočná prevencia pred lesnými požiarimi a zlý zdravotný stav lesov v dôsledku antropogénnych činiteľov najmä vplyv imisii.

Z jednotlivých analýz vyplýva, že za účelom zvyšovania konkurencieschopnosti slovenských podnikov v sektore pôdohospodárstva je potrebné najväčšiu pozornosť venovať modernizácii a inovácii strojového parku a budov, využívaniu prírodných zdrojov na výrobu energie, rozšíreniu a skvalitneniu lesnej cestnej siete, ale i zvyšovaniu odbornosti a informovanosti vidieckeho obyvateľstva vrátane farmárov a lesníkov.

V rámci zlepšenia životného prostredia a krajiny je potrebné zamedziť možným rizikám znečistenia vôd a nadmernej degradácie pôdy zavádzaním vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov, ako i preventívnych opatrení. V súvislosti s vysokým podielom poľnohospodárskej pôdy zaradenej do znevýhodnených oblastí je dôležité udržanie jej obhospodarovania, ktoré značne prispeje k zachovaniu charakteru vidieckej krajiny a prispeje k zníženiu výmery opustených pôd. Taktiež je nutné upriamiť pozornosť na zavádzanie preventívnych opatrení a opatrení na zlepšenie súčasného stavu lesov, ktoré výrazne posilnia ekologickú stabilitu krajiny a zamedzia postupnému poklesu vzácnych biotopov.

Z hľadiska zlepšenia kvality života na vidieku analýza jasne poukazuje na potrebu prinajmenšom spomalenia vysídľovania vidieka, čomu by mala napomôcť podpora takých aktivít, ktoré vedú k udržaniu, resp. tvorbe pracovných miest na vidieku, k rozvoju v oblasti infraštruktúry obcí, ale i k zaktivizovaniu života na vidieku ako takého, kde by kľúčovú úlohu mohlo zohrať pôsobenie miestnych akčných skupín v rámci prístupu Leader. Preto je v tejto súvislosti potrebné podporu v rámci NSPRV zamerať aj na diverzifikáciu poľnohospodárskych činností na smerom k iným poľnohospodárskym, ale aj nepoľnohospodárskym činnostiam pri súčasnom zohľadnení environmentálnych požiadaviek na tieto investície. Takéto investície nielenže vytvoria trvalo udržateľné a konkurenčné pracovné miesta, ale zároveň prispejú k zlepšeniu životného prostredia.

Na to, aby sa ekonomika vidieka, vrátane pôdohospodárskeho sektora, mohla naplno rozbehnúť, je však potrebné riešiť ďalšiu podmienku jej fungovania, na ktorú poukazuje analýza SWOT. Je ňou trh s pôdou. Riešenie tejto situácie však komplikuje veľká rozdrobenosť pozemkov a malý pokrok v registrácii súkromného vlastníctva pôdy, preto sa plán zameriava aj na tieto problematické oblasti.

Berúc do úvahy výsledky jednotlivých SWOT analýz je preto žiaduce, aby sa NSPRV orientoval na riešenie takých oblastí, ktoré z týchto analýz vyplynuli ako problematické, resp. bez vyriešenia ktorých nie je možné vytvoriť v príslušných prioritných oblastiach predpoklady pre požadovaný rozvoj. V tomto zmysle sa ako hlavné oblasti, kam by mala smerovať podpora v rámci NSPRV, javí modernizácia a inovácia pôdohospodárskeho sektora, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, stavba lesných ciest, usporiadanie pozemkového vlastníctva a dobudovanie infraštruktúry na vidieku.

Z environmentálneho hľadiska je podpora nasmerovaná na ochranu pôdy pred degradačnými procesmi, na opatrenia na zamedzenie možným rizikám znečistenia vôd, opatrenia prispievajúce k zvýšeniu ekologickej stability krajiny a zamedzenie úbytku stanovíšť voľne žijúcich živočíchov a rastlín, ako i poklesu vzácnych biotopov. Hospodárenie v znevýhodnených oblastiach napomôže zachovať vidiecky charakter krajiny a zamedziť vyľudňovaniu vidieckych oblastí. Zavádzaním opatrení na zlepšenie stavu lesov sa zachovávajú hlavné funkcie lesa a prírodný potenciál krajiny.

Zo sociálneho, ale aj z ekonomického hľadiska sa ako veľmi potrebné ukazuje, aby NSPRV zahŕňal aj podporu vytvárania nových pracovných príležitostí na vidieku, a to prostredníctvom podpory diverzifikácie poľnohospodárskych činností alebo vidieckeho cestovného ruchu. Vznik miestnych akčných skupín a ich činnosť na vidieku by mala prispieť nielen k oživeniu vidieka, ale aj k trvalo udržateľnému integrovanému rozvoju vidieckych území, a preto je vhodné, aby NSPRV v zmysle podpory zohľadňoval aj túto formu aktivity, ktorá by tak spájala jednotlivé priority plánu. Vo vzťahu k environmentálnej situácii sa udržanie hospodárenia v znevýhodnených oblastiach, zachovanie

charakteristického rázu krajiny, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, ako i rozvoj ekologického poľnohospodárstva javia ako dôležité faktory rozvoja vidieckych oblastí. Taktiež zamedzenie erózie pôdy, zlepšenie podmienok v chovoch zvierat, predchádzanie lesným požiarom a využívanie hydromelioračných zariadení by prispelo k zvýšeniu kvality životného prostredia.

1.5 Vhodné monitorovacie a hodnotiace ukazovatele

Aby sa posúdila účinnosť pomoci Spoločenstva v rámci Programu rozvoja vidieka, vykoná sa predbežné (ex ante) hodnotenie, strednodobé (mid term) hodnotenie a následné (ex post) hodnotenie. Podľa článku 85 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 sa monitorovanie a hodnotenie bude opierať o spoločné ukazovatele uplatniteľné pre každý takýto program v rámci členských krajín EÚ a o ukazovatele špecifické pre Program rozvoja vidieka na Slovensku. Ukazovatele budú vychádzať z potreby monitorovania a hodnotenia účinnosti definovaných priorít a opatrení. Monitorovanie sa vykoná vo vzťahu k uvedeným ukazovateľom pri rešpektovaní metodík vydaných Európskou komisiou. Zber údajov o implementácii programu bude vykonávaný prostredníctvom elektronického zberu údajov s použitím IT monitorovacieho systému pre Program rozvoja vidieka SR.

1.5.1 Kontextuálne základné ukazovatele pre vyhodnotenie stratégie

Os	Ukazovateľ	Meranie	Jednotka	Rok 2003
Horizontálne	Určenie vidieckych oblastí	Určenie podľa metodiky OECD	-	Prevažne vidiecke – BB, NR Ostatné vidiecke – TT, PO, ZA, KE, TN Prevažne mestské - BA
	Význam vidieckych oblastí	% územia vo vidieckych oblastiach	%	86%
		% populácie vo vidieckych oblastiach	%	40%
		% hrubá pridaná hodnota vo vidieckych oblastiach	%	75%
		% zamestnanosť vo vidieckych oblastiach	%	82%
Os 1 Konkurencieschopnosť	Využitie poľnohospodárskej pôdy	% ornej pôdy /TTP/ viacročné plodiny	%	62,047% / 36,393% / 1,391%
	Štruktúra fariem	Počet fariem	počet	71 740
		Využitá poľnohospodárska pôda	ha	2 137 500 ha
		Priemerná veľkosť a rozdelenie fariem (do 5/5-50/nad 50 ha využitej p.p.)	ha (%)	48 ha (2,5%/1,7%/95,8%)
		Priemerná ekonomická veľkosť a rozdelenie fariem (do 2/2-100/nad 100 ESU)	ESU (%)	26,8 (0%/87,6%/12,4%)
		Pracovná sila	AWU	118 630
	Štruktúra lesného hospodárstva	Výmera lesov vhodných pre dodávky dreva (FAWS)	ha	1706000 ha
		Vlastníctvo (% výmera FAWS spadajúce pod „oprávnené“ vlastníctvo)	%	14,3 % (rok 2000)
		Priemerná veľkosť súkromných podnikov (lesné pozemky a nelesná drevinová vegetácia)	ha	24 ha
	Produktivita lesného hospodárstva	Čistý priemerný ročný nárast (FAWS)	1000m ³ /rok/ha	7200 m ³
Os 2 Životné prostredie	Pokrývka	% oblasti poľnohospodárskej/lesnej/ prírodnej/umelej kategórie	%	49,7/39,4/4,6/5,6% (rok 2000)
	Znevýhodnené oblasti	% výmery poľnohospodárskej pôdy zaradenej mimo znevýhodnených oblastí/v horských/ostatných/so špecifickými nevýhodami	%	39,8/19,9/16,0/14,3 %
	Územia s extenzívnym poľnohospodárstvom	% výmery poľnohospodárskej pôdy pre extenzívne plodiny na ornej pôde	%	18,7%

		% výmery poľnohospodárskej pôdy pre extenzívne spásanie	%	48,3%
	Oblasti Natura 2000	% výmery územia zaradeného do Natura 2000	%	29 %
		% výmery poľnohospodárskej pôdy zaradenej do Natura 2000	%	18,8 %
		% lesných pozemkov zaradených do Natura 2000	%	47,9 %
	Biodiverzita: Chránené lesy	% lesných pozemkov a nelesnej drevinovej vegetácie chránenej pre zachovanie biodiverzity, krajiny a špecifických prírodných zložiek (MCPFE 4.9, triedy 1.1, 1.2, 1.3 & 2)	%	4,4 – 0,2 – 15,5 – 22,5
	Rozvoj lesných území	Priemerný ročný nárast území lesných pozemkov a nelesnej drevinovej vegetácie	ha/rok	1,6
	Zdravie lesných ekosystémov	% stromov/ihličnanov/listnáčov v stupni defoliácie 2-4	% z testovaných stromov v stupni defoliácie 2 - 4	26,7/36,2/19,9 % (2004)
	Kvalita vody	% územia zaradených do zraniteľných oblastí z hľadiska nitrátovej smernice	%	62 %
	Použitie vody	% výmery zavlažovanej poľnohospodárskej pôdy	%	9,781 %
Ochranné lesy s primárnym predmetom ochrany pôdy, vody a iných funkcií ekosystému	Územia lesných pozemkov a nelesnej drevinovej vegetácie primárne obhospodarované pre ochranu pôdy a vody (MCPFE 5.1 trieda 3.1)	%	12,9%	
Os 3 Diverzifikácia	Hustota obyvateľstva	hustota obyvateľstva	obyvatelia/km ²	109,7
	Veková štruktúra	% ľudí vo veku 0-14/15-64/65 a viac rokov z celkovej populácie	%	19%/69%/12%
	Štruktúra ekonomiky	% hrubej pridanej hodnoty podľa sektora (primárny/sekundárny/terciárny sektor)	%	4,5%/35%/60,5%
	Štruktúra zamestnanosti	% zamestnaných podľa sektora (primárny/sekundárny/terciárny sektor)	%	5%/34%/61%
	Dlhodobá nezamestnanosť	% dlhodobo nezamestnaných (ako podiel z aktívnej populácie)	%	11,4%
	Získanie vzdelania	% dospelých (25-64) so stredným a vysokým stupňom vzdelania	počet, %	2453 tis. osôb/86,7%
	Internetová infraštruktúra	pokrytie DSL	%	5%

1.5.2 Cieľovo orientované základné ukazovatele pre vyhodnotenie stratégie

OS	Ukazovateľ	Meranie	Merná jednotka	Rok 2003
Horizontálne	Ekonomický rast	HDP v p.p.s. na obyvateľa (EÚ25=100; priemer 2000 – 2002)	SKK / € / %	50,39%
	Zamestnanosť	Podiel zamestnaných osôb vo veku 15 – 64 rokov k celkovej populácii rovnakej vekovej skupiny	%	57,7%
	Nezamestnanosť	miera nezamestnanosti	%	17,6%
Os 1	Poradenstvo a vzdelávanie v pôdohospodárstve	percento farmárov s úplným a základným vzdelaním	%	Údaje nie sú k dispozícii
	Produktivita práce v poľnohospodárstve	produktivita práce z hrubej pridanej hodnoty na pracovníka v poľnohospodárstve	SKK / € / %	2196 EUR
	Produktivita práce v potravinárstve	produktivita práce z hrubej pridanej hodnoty na pracovníka v potravinárstve	SKK / € / %	3060 EUR
	Produktivita práce v lesnom hospodárstve	produktivita práce z hrubej pridanej hodnoty na pracovníka v lesnom hospodárstve	SKK / € / %	Údaje nie sú k dispozícii
Os 2	Biodiverzita: populácia vybraných druhov vtákov žijúcich v poľnohospodárskej krajine	trendy vývoja (rastové krivky) populácií vybraných druhov vtákov žijúcich v poľnohospodárskej krajine (farmland birds)	% a slovné vyjadrenie	Údaje nie sú k dispozícii
	Biodiverzita: územia s vysokou prírodnou hodnotou	výmera území s vysokou prírodnou hodnotou (High nature value farmland)	ha	295 000 ha (rok 1998)
	Kvalita vody: bilancia živín	bilancia dusíka v poľnohospodárskych pôdach	kg/ha	Dusík: 54 kg/ha Fosfor: 2,3 kg/ha
	Pôda: Územia ohrozené pôdnou eróziou	objem oderodovanej pôdnej hmoty	t/ha/rok	1,29 (rok 2004)
	Pôda: Ekologické poľnohospodárstvo	výmera poľnohospodárskej pôdy zaradenej do systému ekologického poľnohospodárstva	ha / %	54 479 ha / 2,23% (rok 2003) 92 191 ha / 4,62% (rok 2005)

OS	Ukazovateľ	Meranie	Merná jednotka	Rok 2003
	Klimatické zmeny: produkcia obnoviteľnej energie z poľnohospodárstva a lesného hospodárstva	produkcia obnoviteľnej energie z poľnohospodárstva a lesného hospodárstva	kt ³ , kt ⁴	Poľnohospodárstvo – 15 (rok 2004) Lesné hospodárstvo - 300
Os 3	Farmári s ostatnými nepoľnohospodárskymi zárobkovými činnosťami	percento žiadateľov s nepoľnohospodárskymi zárobkovými činnosťami	%	43%
	Rozvoj zamestnanosti v nepoľnohospodárskom sektore	zamestnanosť v sekundárnom a terciárnom sektore	počet ľudí	1970,87 tis. ľudí
	Rozvoj ekonomiky v nepoľnohospodárskom sektore	hrubá pridaná hodnota v sekundárnom a terciárnom sektore	SKK / € / %	1045453,6 mil. SKK/25198,3 mil. EUR
	Rozvoj samostatnej zárobkovej činnosti	počet samostatne zárobkovo činných osôb	počet ľudí	208 tis. ľudí
	Zvýšenie internetizácie na vidieku	percento populácie pripojených na internet	%	5%
	Rozvoj sektoru služieb	hrubá pridaná hodnota v službách	SKK / € / %	15957 mil. EUR/60,45%
	Celoživotné vzdelávanie na vidieku	percento dospelých populácie zapojených do celoživotného vzdelávania	%	3,73%
Os 4	Rozvoj miestnych akčných skupín	počet obyvateľov v územiach pokrytých miestnymi akčnými skupinami (MAS)	počet ľudí	0

³ kt - medzinárodná merná jednotka vyjadrujúca kilotony. Pokiaľ členská krajina má dostupné údaje len v kilotonách, existujú prepočítavacie koeficienty z „kt“ na „kt⁴“: bioethanol: 0.800 kg/L – 23.4 MJ/L – 41868 kt⁴/GJ, biodiesel: 0.875 kg/L – 33.0 MJ/L – 41868 kt⁴/GJ

⁴ kt⁴ – medzinárodná merná jednotka vyjadrujúca kilotony ropného ekvivalentu a je rovnaká pre sledovanie ukazovateľa vo všetkých členských krajinách EÚ.

2. Celková stratégia, zohľadnenie/prenos priorít Spoločenstva a stanovenie národných priorít

2.1 Základné rámce stratégie rozvoja vidieka

Stratégia SR pre rozvoj vidieka vychádza z hlavných priorít EÚ (Lisabon, Göteborg) s dôrazom na ekonomický rast, zamestnanosť a trvalú udržateľnosť.

Lisabonská stratégia

Národný strategický plán rozvoja vidieka SR (2007 - 2013) prispieva k plneniu Lisabonskej stratégie v oblastiach zameraných na znalosti a inovácie, vnútorný trh a podnikateľské prostredie, rast a zamestnanosť, trvalo udržateľný rozvoj.

Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 – Lisabonská stratégia pre Slovensko a Národný program reforiem vychádzajú zo základnej filozofie Lisabonskej stratégie EÚ, ktoré odrážajú 4 hlavné oblasti: ľudské zdroje a vzdelávanie, informačná spoločnosť, podnikateľské prostredie a veda, výskum a inovácie.

Stratégia SR prispieva svojim smerovaním k naplneniu všetkých kľúčových oblastí v najväčšej miere však v oblasti ľudských zdrojov a vzdelávania, podnikateľského prostredia a inovácií.

Göteborská stratégia

Göteborské ciele trvalo udržateľného rozvoja EÚ, dopĺňajúce Lisabonskú stratégiu, sú v plnej miere premietnuté do stratégie SR pre rozvoj vidieka. Pri zohľadňovaní Göteborskej stratégie SR vychádzala tiež z Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja SR/Akčného plánu trvalo udržateľného rozvoja na roky 2005 – 2010 vo vzťahu k trvalo udržateľnému hospodáreniu zabezpečujúcemu ekologickú stabilitu krajiny a posilňujúcemu hospodársky a sociálny rozvoj vidieka.

Národný strategický plán rozvoja vidieka SR je v súlade s Národnou stratégiou ochrany biodiverzity na Slovensku, ktorá sa riadi princípmi, že biodiverzita sa musí chrániť v celej šírke, umelo vyvolaný úbytok biodiverzity sa musí kompenzovať v najvyššej možnej miere, diverzita krajiny sa musí zachovať, aby sa zachovala variabilita foriem života na všetkých úrovniach, prírodné zdroje sa musia vždy využívať trvalo udržateľným spôsobom a každý musí byť zodpovedný za ochranu biodiverzity a jej trvalo udržateľné využívanie, čo prispieva k splneniu göteborského záväzku „zvrátiť do roku 2010 znižovanie biodiverzity“.

Kjótsky protokol

Ciele Kjótskeho protokolu pre zmiernenie klimatických zmien sa do stratégie SR premietli vo väzbe na lesné hospodárstvo a využitie obnoviteľných zdrojov energie. Stratégia SR vychádza z Koncepcie využívania obnoviteľných zdrojov energie SR.

2.2 Súlad národných priorít rozvoja vidieka so strategickými usmerneniami Spoločenstva

V strategických usmerneniach Spoločenstva sa stanovujú oblasti dôležité z hľadiska plnenia priorít Spoločenstva najmä v súvislosti s cieľmi trvalej udržateľnosti stanovenými na zasadnutí Európskej rady v Göteborgu a s prepracovanou Lisabonskou stratégiou pre ekonomický rast a zamestnanosť.

Cieľom NSP, ako i samotného Programu rozvoja vidieka (2007 - 2013) je stanoviť také priority/aktivity, ktoré budú v súlade s prioritami Spoločenstva vymedzenými v Strategických usmerneniach Spoločenstva, ako i s národnými prioritami.

Stratégia rozvoja vidieka odráža nasledovné kľúčové priority zamerané na konkurencieschopnosť poľnohospodárskeho, potravinárskeho a lesného sektora, zlepšenie životného prostredia a krajiny a zlepšenie kvality života na vidieku a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva:

V rámci priority Spoločenstva zameranej na „**zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárskeho a lesohospodárskeho odvetvia**“ je hlavným cieľom SR zamerať sa na reštrukturalizáciu, informatizáciu, modernizáciu, inováciu a vzdelávanie v poľnohospodárskom, potravinárskom a lesnom sektore.

Najvyššiu pridanú hodnotu prinesie podpora nasledovných kľúčových činností:

- Modernizácia, reštrukturalizácia a inovácia pôdohospodárskeho a lesného sektora s dôrazom na nasledovné sektory rastlinnej výroby: *obilniny, olejninny, krmoviny, ovocie, zelenina, zemiaky, vinohrady, liečivé a aromatické rastliny, strukoviny a cukrová repa*. V oblasti živočíšnej výroby bude podpora smerovať predovšetkým do *chovu hovädzieho dobytku, ošípaných, oviec, kôz, hydiny, králikov, koní a včiel*.
- Spracovanie a predajnosť produktov agropotravinárskeho a lesného sektora s dôrazom na nasledovné komodity, resp. oblasti: *mäso a mäsové výrobky, mlieko a mliečne výrobky, vajcia a hydina, prírodný med, obilniny a olejninny, ovocie a zelenina, zemiaky, sadivá a osivá, liečivé rastliny a koreniny, víno, lesné hospodárstvo a spracovanie obnoviteľných zdrojov energie*.
- Zavádzanie a rozširovanie informačných a komunikačných technológií (ICT)
- Rozvoj obnoviteľných zdrojov energie a biopalív
- Zlepšenie výkonu podnikov z environmentálneho hľadiska
- Pozemkové úpravy
- Vzdelávanie a poradenstvo v oblasti vplyvu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva na životné prostredie, ako aj o šetrných formách hospodárenia.

V rámci priority Spoločenstva zameranej na „**zlepšenie životného prostredia a krajiny**“ je hlavným cieľom SR zachovanie biodiverzity, kvality vody, pôdy a zmiernenie dosahov klimatických zmien. Dôraz je kladený na trvalo udržateľné poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo vo vidieckych oblastiach.

Najvyššiu pridanú hodnotu prinesie podpora nasledovných kľúčových činností:

- Zachovanie biodiverzity na vidieku prostredníctvom zavedenia vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov šetrných k životnému prostrediu
- Zachovanie poľnohospodárstva v znevýhodnených oblastiach
- Zavedenie vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov prispievajúcich k zmierneniu klimatických zmien, ako aj k samotnému prispôsobeniu sa vplyvom klimatických zmien
- Ekologické poľnohospodárstvo
- Zavedenie opatrení prispievajúce k zníženiu znečistenia povrchových a podzemných vôd z poľnohospodárstva

Priorita Spoločenstva „**zlepšovanie kvality života vo vidieckych oblastiach a podpora diverzifikácie**“ v podmienkach SR prispeje k diverzifikácii vidieckeho hospodárstva s cieľom

zlepšiť súčasnú situáciu na vidieku. Hlavnou prioritou SR je vytváranie pracovných príležitostí a podmienok pre rast, podpora diverzifikačných aktivít mimo poľnohospodárstva a obnova a rozvoj obcí.

Najvyššiu pridanú hodnotu prinesie podpora nasledovných kľúčových činností:

- Obnova a rozvoj obcí
- Zlepšenie miestnej infraštruktúry
- Zavádzanie a rozširovanie informačných a komunikačných technológií (ICT)
- Diverzifikácia smerom k iným ako poľnohospodárskym činnostiam,
- Vidiecky cestovný ruch
- Vzdelávanie potrebné pre diverzifikáciu miestnej ekonomiky

„**Budovanie miestnych kapacít pre zamestnanosť a diverzifikáciu**“ je prioritou Spoločenstva, ktorá sa v podmienkach SR bude premietiť do „**tvorby a mobilizácie miestnych akčných skupín**“. Tým sa prispeje k vytváraniu a implementácii miestnych stratégií integrovaného rozvoja s dôrazom na miestne potreby. Metóda Leader nebola v podmienkach SR implementovaná. Pre vytvorenie efektívnych a súdržných miestnych akčných skupín (MAS) bude potrebné vybudovať pevné základy implementácie prístupu Leader na slovenskom vidieku.

Najvyššiu pridanú hodnotu prinesie podpora nasledovných kľúčových činností:

- Vytváranie administratívnych kapacít, animácia a získavanie znalostí s cieľom mobilizácie miestneho potenciálu
- Príprava a implementácia miestnych stratégií rozvoja.

2.3 Celková vyváženosť medzi konkurencieschopnosťou/životným prostredím/diverzifikáciou a kvalitou života na vidieku

Tabuľka č. 1 Percentuálne prerozdelenie finančných prostriedkov z EAFRD

Hlavné oblasti	% podiel
Konkurencieschopnosť	31,5
Životné prostredie	50
Diverzifikácia a kvalita života na vidieku	13,5 + 3

Slovensko sa v rokoch 2007 – 2013 bude zameriavať hlavne na multifunkčné poľnohospodárske a lesnícke systémy s priaznivým dosahom na životné prostredie, prírodu a vzhľad krajiny (os2). Konkurencieschopnosť v sektore pôdohospodárstva a lesníctva vo väzbe na modernizáciu, reštrukturalizáciu, internetizáciu, inováciu a tiež vzdelávanie a poradenstvo je ďalším z cieľov podpory. Zvýšenie konkurencieschopnosti na vnútornom a vonkajšom trhu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, ako aj výrobkov lesného sektora si vyžaduje urýchlenie rozvoja poľnohospodárskych, potravinárskych a lesných subjektov a zlepšenie podmienok výroby a kvality produktov. Činnosti zamerané na diverzifikáciu smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, renováciu a rozvoj obcí a rozvoj cestovného ruchu, ktoré prispievajú k zvýšeniu pracovných príležitostí na vidieku, budú súčasne vo väčšej miere podporované prostredníctvom štrukturálneho fondu (ERDF), keďže na základe stanovenej demarkačnej línie medzi EARFD a ERDF, bude ERDF zahŕňať väčší počet obcí. Z tohto dôvodu je percentuálne prerozdelenie zdrojov EAFRD nižšie ako pri osiach 1 a 2. Percentuálna výška 3% spadajúca pod os 4 je zahrnutá do oblasti Diverzifikácia a kvalita života na vidieku.

3. Stratégia podľa osí vrátane kvantifikovaných cieľov a vhodných monitorovacích a hodnotiacich ukazovateľov

V nadväznosti na základné analýzy (kapitola 1) a celkovú stratégiu (kapitola 2) bolo zostavené smerovanie jednotlivých osí a stanovená váha oblastí v rámci každej osí.

Snahou NSPRV SR bolo stanoviť priority a ciele v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva pre rozvoj vidieka, Stratégiou rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roka 2010 (Lisabonskou stratégiou) a Stratégiou trvalo udržateľného rozvoja (Göteborskou stratégiou).

3.1. Globálny cieľ a strategický rámec jednotlivých osí rozvoja vidieka SR

NSPRV SR stanovuje globálny cieľ, ktorý rámcovo definuje oblasť záujmu z pohľadu multifunkčného poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného hospodárstva a udržateľného rozvoja vidieka. Dôraz je kladený na:

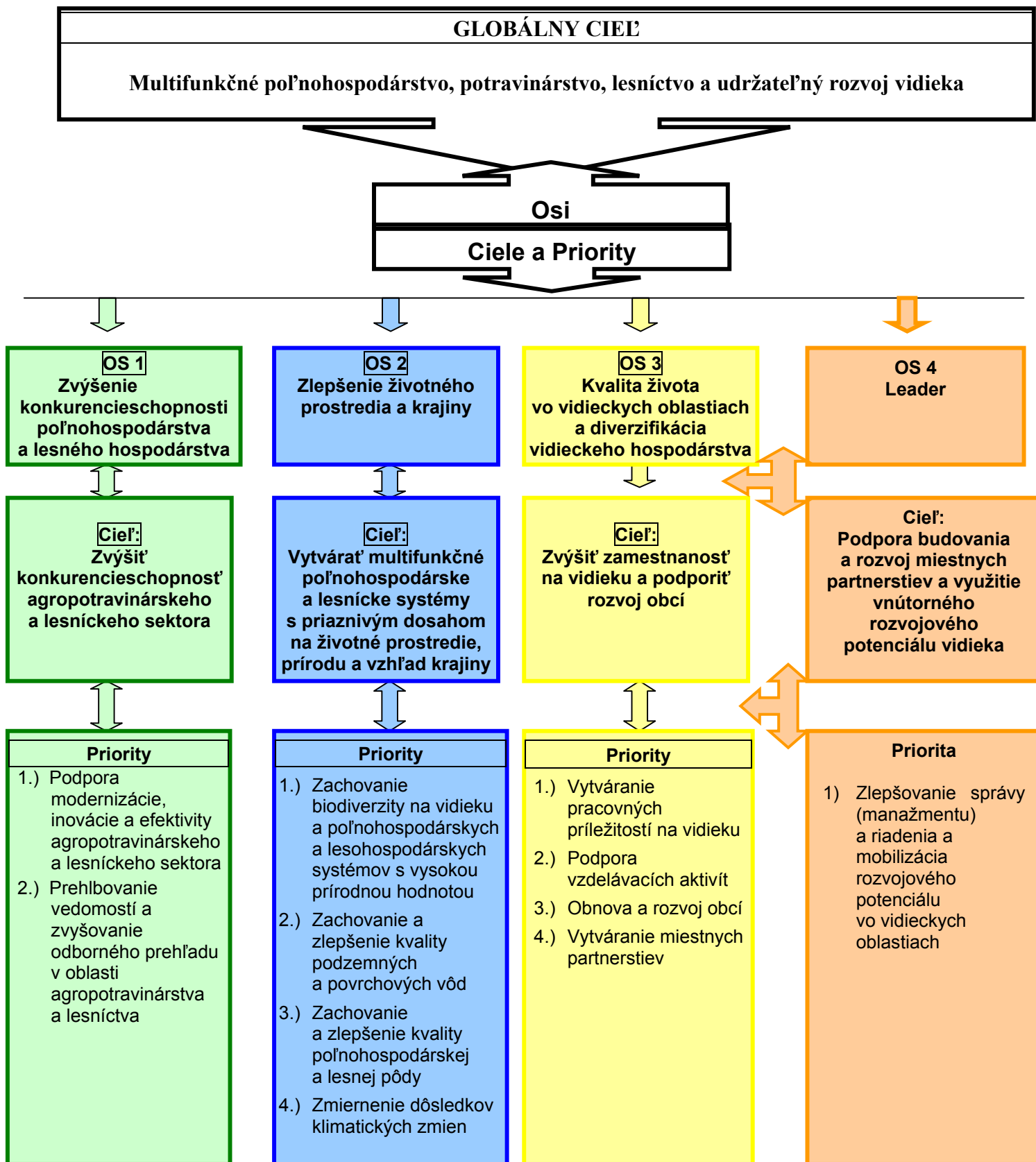
- zlepšenie stavu životného prostredia a krajiny v zmysle zavádzania vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov
- zlepšenie konkurencieschopnosti agropotravinárskeho a lesného sektora prostredníctvom zvyšovania efektívnosti a kvality výroby so zachovaním princípov udržateľného rozvoja a princípov ekologizácie hospodárenia na vidieku
- skvalitnenie života vo vidieckych oblastiach a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva v rámci vytvárania nových pracovných príležitostí, vzdelávania a obnovy a rozvoja obcí, čo prispeje k zníženiu regionálnych rozdielov vidieka na Slovensku.

3.1.1. Globálny cieľ

Multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka

Jednotlivé ciele a priority strategického rámca sú stanovené v zmysle naplnenia globálneho cieľa, ako i strategických usmernení Spoločenstva.

Strategický rámec

3.1.2. Strategický rámec jednotlivých osí rozvoja vidieka

OS 1: Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

CIEĽ OSI 1:

Zvýšiť konkurencieschopnosť agropotravinárskeho a lesníckeho sektora

Priorita č.1

Podpora modernizácie, inovácie a efektivity agropotravinárskeho a lesníckeho sektora

Cieľ priority č. 1: Podporiť modernizáciu, reštrukturalizáciu a inováciu, ako aj zvýšiť kvalitu produktov v poľnohospodárskom, potravinárskom a lesnom sektore

Smerovanie

Z pohľadu naplnenia tejto priority je v SR nevyhnutné nasmerovanie investícií v oblasti prvovýroby predovšetkým do výrobných zariadení (hospodárske budovy, skladovacie kapacity, stroje a zariadenia). V rastlinnej výrobe bude výroba smerovaná predovšetkým na nákup moderného strojno-technologického zariadenia pre zabezpečenie rozvoja celého výrobného procesu, v živočíšnej výrobe bude dôraz kladený na modernizáciu ustajňovacích priestorov a technológií s cieľom vytvoriť najlepšie podmienky pre dosiahnutie optimálnej produkcie pri súčasnom rešpektovaní pohody zvierat. Taktiež sa podpora investície na dobudovanie zariadení na uskladnenie a spracovanie hnoja a pod.

V oblasti spracovania poľnohospodárskych a lesných produktov budú investície nasmerované do modernizácie a efektívneho využitia existujúcich spracovateľských kapacít, ktoré zvýšia výkonnosť a konkurencieschopnosť podnikov. Tieto sa využívajú v jednotlivých sektoroch rôzne, avšak takmer na 100% sú využívané len kapacity spracovania olejnin. Dôraz na podporu zvyšovania využitia výrobných kapacít je nevyhnutný hlavne pri spracovaní obilnín, v sektore spracovania mlieka a mliečnych výrobkov a v sektore spracovania mäsa a mäsových výrobkov. Zároveň sa podpora investície na podporu diverzifikácie prvovýrobcov do činností spojených so spracovaním poľnohospodárskych výrobkov uvedených v prílohe I Zmluvy o založení ES, ktoré pridaním hodnoty zvýšia predajnosť vlastnej produkcie. Ďalšie investície sú nasmerované do výstavby, rekonštrukcie, obstarania a modernizácie zariadení, strojov, prístrojov a technológií (vrátane počítačových programov a pripojenia na internet).

Pri modernizácii, ako aj pri zavádzaní nových technológií v agropotravinárskych podnikoch je potrebné klásť dôraz na technológie, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu pri súčasnej racionalizácii týchto technológií z hľadiska spotreby energie. Nevyhnutné je zároveň využitie veľkého potenciálu pre výrobu obnoviteľných zdrojov energie (biomasa, biopalivá), ktorý pôdohospodárstvo a lesníctvo poskytuje.

Vzhľadom na nedostatočné spracovateľské kapacity a slabo rozvinutý trh s bioproduktmi je potrebné nasmerovať podporu i na spracovanie produktov ekologického poľnohospodárstva. Pri podpore zlepšenia stavu životných podmienok zvierat v rámci osi 2 je potrebné na zefektívnenie cieľa zamerať podporu aj na investičné aktivity v tejto oblasti.

Pre zabezpečenie konkurencieschopnosti produktov agropotravinárskeho a lesného sektora je opodstatnená podpora zvyšovania ich kvality a pridanej hodnoty. V tejto súvislosti sú nevyhnutné aj investície do skladovacích priestorov.

Vlastníctvo pôdy v SR je charakteristické veľkou rozdrobenosťou pozemkov a nevyrovnanými vlastníckymi vzťahmi k pôde. Cieľom podpory v tejto oblasti bude preto hlavne zlepšenie priestorového a funkčného usporiadania územia, podpora pozemkových úprav a zlepšenie prístupu k pozemkom.

Súkromné lesy zohrávajú významnú úlohu v ekonomike vidieka, a preto je dôležité ich podporiť s cieľom zlepšiť a rozšíriť ich ekonomickú hodnotu, zvýšiť diverzifikáciu výroby a rozšíriť trhové príležitosti v takých oblastiach, ako je trh s obnoviteľnou energiou pri súčasnom zachovaní udržateľného obhospodarovania a multifunkčnej úlohy lesov.

Zároveň je potrebné zabezpečiť hladký prechod určitých opatrení podporovaných v predchádzajúcom programovacom období, ktoré boli zavedené prostredníctvom Aktu o prístupí, konkrétne podporu polosamozásobiteľských fariem a zakladania odbytových organizácií výrobcov.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 1:

- ✓ Modernizácia poľnohospodárskych podnikov
- ✓ Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva
- ✓ Infraštruktúra súvisiaca s rozvojom a prispôbovaním poľnohospodárstva a lesného hospodárstva (pozemkové úpravy)
- ✓ Zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov

Priorita č.2

Prehlbovanie vedomostí a zvyšovanie odborného prehľadu v oblasti agropotravinárstva a lesníctva

Cieľ priority č. 2: Zintenzívnenie šírenia a podpory vedomostí, informácií a poradenských služieb pre pracovníkov agrárneho, potravinárskeho a lesníckeho odvetvia

Smerovanie

Cieľom priority je podporiť vzdelávanie a poradenstvo v oblasti agropotravinárskeho a lesného sektora. Vzdelávanie a informovanosť farmárov a lesníkov v oblasti manažmentu a organizácie podniku, inovácií a legislatívy a tiež v oblasti systémov hospodárenia šetrných k životnému prostrediu (napr. ekologické poľnohospodárstvo, agroenvironmentálne opatrenia), v zraniteľných oblastiach, v oblasti zabezpečenia dobrých životných podmienok hospodárskych zvierat je dôležitou časťou podpory prispievajúcej k naplneniu hlavne cieľov a priorít v rámci osi 1 a 2.

Pri zabezpečovaní investícií do ľudského kapitálu, rozvoja ľudského potenciálu, plynulého prenosu informácií a poznatkov súvisiacich s cieľmi a zámermi spoločnej poľnohospodárskej politiky a odborných obsahov ďalšieho vzdelávania ako pridanej hodnoty konkurencieschopnosti a trvalo udržateľného rastu má rezort pôdohospodárstva nové úlohy v skvalitnení štruktúry fungovania celoživotného vzdelávania, naplnení jeho obsahov, hľadání príčin a problémov súvisiacich s motiváciou pracujúcich v rezorte ku vzdelávacím aktivitám, šírením nových informácií o zmene typického chápania poľnohospodárstva a pod. Vzdelávacie a informačné aktivity sa zameriavajú na konkrétne cieľové skupiny účastníkov a realizujú sa prostredníctvom siete rezortných vzdelávacích inštitúcií, výskumných ústavov, centier ďalšieho vzdelávania pri univerzitách, neziskových organizácií, občianskych a záujmových združení a profesijných komôr.

Využívanie systému poradenských služieb v pôdohospodárstve má pomôcť poľnohospodárom a lesníkom zlepšiť trvalo udržateľné riadenie podnikov, posúdiť hospodárnosť, zvýšiť ich výkonnosť a prispôbiť sa konkurenčnému prostrediu.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 2:

- ✓ Odborné vzdelávanie a informačné aktivity (poľnohospodárstvo, potravinárstvo a lesné hospodárstvo)
- ✓ Využívanie poradenských služieb

Tab. č. 2 Ukazovatele výsledku a dosahu

Ukazovateľ výsledku	jednotka
Počet účastníkov, ktorí úspešne ukončili vzdelávaciu aktivitu vzťahujúcu sa na poľnohospodárstvo a/alebo lesné hospodárstvo (členenie podľa pohlavia, veku, spôsobu ukončenia, typu účastníkov)	Počet osôb
Nárast hrubej pridanej hodnoty v podporených podnikoch (členenie podľa sektorov)	€
Počet podnikov zavádzajúcich nové produkty a/alebo technológie (členenie podľa typu inovácie)	Počet podnikov

Ukazovateľ dosahu	jednotka
Produktivita práce	€
Ekonomický rast	Parita kúpnej sily

OS 2: Zlepšenie životného prostredia a krajiny

CIEĽ OSI 2:

Vytvárať multifunkčné poľnohospodárske a lesnícke systémy s priaznivým dosahom na životné prostredie, prírodu a vzhľad krajiny

Priorita č.1

Zachovanie biodiverzity na vidieku a poľnohospodárskych a lesohospodárskych systémov s vysokou prírodnou hodnotou

Cieľ priority č. 1: Zavádzanie vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov k zachovaniu biodiverzity a vidieckej krajiny.

Smerovanie

Hlavným cieľom je zachovanie biodiverzity prostredníctvom zavádzania šetrných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov k životnému prostrediu a tiež území s vysokou prírodnou hodnotou. Dôležitou súčasťou priority je zastavenie poklesu vzácnych stanovišť voľne žijúcich druhov rastlín a živočíchov, a to hlavne v územiach sústavy NATURA 2000. Dôraz sa kladie aj na ekologické poľnohospodárstvo, pretože pozitívne vplyva na zložky životného prostredia a diverzitu krajiny. Popri zachovaní funkcií pôdy zohľadňuje aj priaznivé životné podmienky chovaných zvierat.

Udržanie poľnohospodárstva v znevýhodnených prírodných podmienkach horských oblastí a v ostatných znevýhodnených oblastiach prispeje k zachovaniu a podporeniu udržateľných systémov hospodárenia vo vidieckych oblastiach a zachovaniu charakteru vidieckej krajiny.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority 1:

- ✓ Znevýhodnené oblasti (LFA)
- ✓ Platby v rámci Natura 2000 na poľnohospodárskej pôde

- ✓ Platby v rámci Natura 2000 na lesných pozemkoch
- ✓ Agroenvironmentálne platby (zachovanie biotopov s vysokou prírodnou hodnotou)
- ✓ Životné podmienky zvierat
- ✓ Lesnícko–environmentálne platby (zachovanie ekosystémov s vysokou prírodnou hodnotou)

Priorita č.2

Zachovanie a zlepšenie kvality podzemných a povrchových vôd

Priorita č.3

Zachovanie a zlepšenie kvality poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov

Cieľ priority č. 2 a 3: Zavádzanie vhodných poľnohospodárskych postupov k zlepšeniu stavu kvality vody a pôdy

Smerovanie

V rámci zachovania, prípadne zlepšenia kvality vody a pôdy, je snahou podporiť aktivity, ktoré zamedzia možným rizikám znečistenia vôd a nadmernej erózii pôd vplyvom hospodárenia na pôde. Ťažiskom pri riešení priorit bude agroenvironmentálne opatrenie zamerané na priamu prevenciu pred spomínanými ohrozeniami a ochranu prírodných zdrojov vo väzbe na rámcovú smernicu o vodách.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority 2 a 3:

- ✓ Platby súvisiace s rámcovou smernicou o vodách⁵
- ✓ Agroenvironmentálne platby (vhodné poľnohospodárske postupy šetrné k ŽP)
- ✓ Lesnícko–environmentálne platby (vhodné lesnícke postupy šetrné k ŽP)

Priorita č.4

Zmiernenie dôsledkov klimatických zmien

Cieľ priority č. 4: Podporiť vhodné poľnohospodárske a lesohospodárske postupy prispievajúce k zníženiu emisií skleníkových plynov a zachovaniu organickej hmoty v pôde

Smerovanie

Cieľom priority je podporiť aktivity prispievajúce k zachovaniu hlavných funkcií lesa a zdravia lesa, čo prispeje k zmierneniu dôsledkov klimatickým zmien. Biotické a abiotické činitele a lesné požiare majú značný vplyv na ekologický stav lesa, preto je dôležité venovať pozornosť i náležitej prevencii, a to prostredníctvom činnosti zameranej na obnovu potenciálu lesného hospodárstva a na zavedenie preventívnych opatrení.

Využívanie obnoviteľných zdrojov energie, hlavne lesnej biomasy a správne postupy využívania pôdy taktiež čiastočne prispievajú k zmierneniu dôsledkov klimatických zmien.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority 4:

- ✓ Prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy
- ✓ Obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení

⁵ Smernica Rady 2000/60/ES

Tab. č. 3 Ukazovatele výsledku a dosahu

Ukazovateľ výsledku	jednotka
Oblasť úspešnej starostlivosti o krajinu prispievajúcej k: - zlepšeniu biodiverzity - zlepšeniu kvality vody - klimatickým zmenám - zlepšeniu kvality pôdy - zabráneniu marginalizácie a opúšťaniu pôdy	ha

Ukazovateľ dosahu	jednotka
Zvrátenie poklesu biodiverzity	% zmena, kvalitatívne zhodnotenie
Udržiavanie poľnohospodárskych a lesných území s vysokou prírodnou hodnotou	ha, kvalitatívne zhodnotenie
Zlepšenie kvality vody	Hodnota, trend

Príspevok k zmierneniu klimatických zmien	kt, kt
---	--------

OS 3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

CIEĽ OSI 3

Zvyšiť zamestnanosť na vidieku a podporiť rozvoj obcí

Priorita č.1

Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku

Cieľ priority č. 1: Vytvoriť pracovné miesta pre obyvateľov vidieka prostredníctvom diverzifikačných činností a podporou vidieckej turistiky

Smerovanie

Reštrukturalizácia ekonomiky SR po roku 1998 priniesla znižovanie stavu pracovníkov, čo sa prejavilo najmarkantnejšie v rezorte pôdohospodárstva. Od roku 1998 došlo k zníženiu stavu pracovníkov v poľnohospodárstve o 71,7% a v lesnom hospodárstve o 45,9%. Nezamestnanosť vo vidieckych regiónoch ku koncu roka 2003 predstavovala 19,3%. Z tohto pohľadu je preto dôležité vytvárať nové pracovné miesta, čo bude zabezpečené prostredníctvom diverzifikácie smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, v ktorých rámci bude kladený dôraz na podporu aktivít v oblasti agroturistiky (86% obcí sa nachádza v atraktívnych prírodných vidieckych oblastiach) a doplnkových výrob. Takisto bude podpora zameraná na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 1

- ✓ diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
- ✓ podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu

Priorita č. 2

Podpora vzdelávacích aktivít

Cieľ priority č. 2: Zvýšenie vzdelanosti a informovanosti vidieckeho obyvateľstva

Smerovanie

Dosiahnutie cieľov priority 1 a priority 3 v rámci tejto osi a zabezpečenie udržateľnosti ich výsledkov si vyžaduje, aby subjekty podieľajúce sa na činnostiach, ktoré dané dve priority zahŕňajú, disponovali adekvátnym vzdelaním, resp. informáciami. Taktiež z pohľadu implementácie NSPRV SR v programovacom období 2007 – 2013 je pripravenosť potenciálnych žiadateľov na získanie finančnej podpory veľmi dôležitá.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 2

- ✓ vzdelávanie a informovanie

Priorita č. 3

Obnova a rozvoj obcí

Cieľ priority č. 3: Zabezpečiť rozvoj infraštruktúry obcí, zlepšiť vybavenie a vzhľad obcí, a tým prispieť ku kvalitnejšiemu životu obyvateľstva vo vidieckom priestore

Smerovanie

Analýza potvrdzuje, že vidiecke oblasti majú nedostatočne rozvinutú technickú infraštruktúru. Do vlastníctva obcí patria cestné komunikácie 4. triedy, ktoré sú vo veľmi zlom technickom stave, čo potvrdzuje i štruktúra projektov obcí, ktoré predložili v rámci predvstupového programu SAPARD. Zo 150 schválených projektov bolo 111 zameraných na rekonštrukcie miestnych ciest. V nasledujúcom programovacom období 2004 – 2006 bolo možné získať podporu na tieto investície z operačného programu Základná infraštruktúra, v ktorého rámci bolo prijatých 1 128 projektov v celkovom objeme 8,455 mld. Sk. Celkové investície vo výške 1,351 mld. Sk smerovali prevažne na rekonštrukciu miestnych komunikácií. Podľa údajov Združenia miest a obcí SR výdavky obcí na technickú infraštruktúru predstavujú v priemere 12,2 mld. Sk ročne, čo však pokrýva len 45% skutočných potrieb. Nerozvinutá infraštruktúra má nepriaznivý dosah na rozvoj ďalších oblastí vidieckej ekonomiky a následne spôsobuje nežiaducu migráciu obyvateľstva za prácou do mestských centier.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 3

- ✓ obnova a rozvoj obcí

Priorita č. 4

Vytváranie miestnych partnerstiev

Cieľ priority č. 4: Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie stratégií miestneho rozvoja

Smerovanie

Keďže prístup Leader nebol v programovacom období 2004 – 2006 v SR implementovaný, je potrebné vo vidieckych oblastiach zabezpečiť budovanie schopností miestnych komunit

vytvárať partnerstvá a nadobudnúť potrebné zručnosti. Dôraz bude preto kladený na vyškolenie vedúcich pracovníkov pre vytváranie stratégií rozvoja daného regiónu a riadenie miestnych akčných skupín.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 4

- ✓ získavanie zručností, oživovanie a vytváranie stratégií miestneho rozvoja

Tab. č. 4 Ukazovatele výsledku a dosahu

Ukazovateľ výsledku	jednotka
Rast nepoľnohospodárskej hrubej pridanej hodnoty v podporených podnikoch	€
Hrubý počet vytvorených pracovných miest (členenie podľa pohlavia, veku, na farme/mimo farmy)	Počet vytvorených miest
Prírastok turistov	Počet turistov
Populácia na vidieku majúca úžitok z podporených aktivít	Počet osôb
Rast používania internetu na vidieku	Počet osôb
Počet účastníkov, ktorí úspešne ukončili vzdelávaciu aktivitu (členenie podľa pohlavia, veku)	Počet osôb

Ukazovateľ dosahu	jednotka
Ekonomický rast	Parita kúpnej sily
Tvorba zamestnanosti (členenie podľa pohlavia, veku)	FTE (stále pracovné miesta)

OS 4: Leader

CIEĽ OSI 4

Podpora budovania a rozvoj miestnych partnerstiev a využitia vnútorného rozvojového potenciálu vidieka

Priorita

Zlepšovacie správy (manažmentu) a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach

Cieľ priority č. 4: Vytvoriť a implementovať miestne vidiecke stratégie prostredníctvom miestnych akčných skupín, povzbudiť a zapojiť občanov žijúcich v danom území pri smerovaní a rozhodovaní o aktivitách, ktoré majú prispieť k integrovanému rozvoju územia.

Smerovanie

Podpora financovaná v rámci osi je zameraná na implementovanie miestnej vidieckej stratégie prístupom Leader s cieľom dosiahnuť ciele osi 3 – Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva definovaných v nariadení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka z EAFRD miestnymi akčnými skupinami (MAS).

Veľký potenciál pracovnej sily v spojitosti s významným prírodným a kultúrnym dedičstvom ponúka široké možnosti pre rozvoj vidieka. Impulzom pre tento rozvoj je práve prístup „zdolanahor“, charakteristický pre Leader, ktorý kladie dôraz na aktívnu účasť občanov žijúcich v danom území pri smerovaní a rozhodovaní o aktivitách, ktoré majú prispieť k integrovanému rozvoju územia. Pri implementácii tohto prístupu sa využijú odborné kapacity vybudované v predchádzajúcich projektoch, ako aj ich skúsenosti.

Slovensko nerealizovalo prístup Leader v rámci svojho sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v rokoch 2004 – 2006. Avšak v rámci opatrenia Technická

pomoc predvstupového programu SAPARD boli uskutočnené aktivity typu Leader. Výstupom projektu bolo zostavenie a riadenie stratégií sociálno-ekonomického rozvoja typu Leader.

Pretože sa SR doteraz nezúčastnila implementácie prístupu Leader s výnimkou programu Technickej pomoci SAPARD, Ministerstvo pôdohospodárstva SR ako riadiaci orgán pre Program rozvoja vidieka SR musí stanoviť a vypracovať všetky základné administratívne rámce pre zabezpečenie efektívnej implementácie tohto prístupu v rámci osi 4 v podmienkach SR. Nevyhnutné kroky, na ktorých sa podieľajú verejnou súťažou vybraní národní, ako aj zahraniční experti v problematike prístupu Leader, sú nasledovné:

- vypracovanie návrhu administratívneho a politického rámca riadenia prístupu Leader,
- výber a správna identifikácia vidieckych oblastí, na ktorej základe budú vybrané územia, v ktorých bude využitie Leader najúčinnjšie a najefektívnejšie,
- vypracovanie návrhu kritérií pre prípravu stratégie a pre výber MAS riadiacim orgánom.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority:

- ✓ vykonávanie stratégií miestneho rozvoja
- ✓ vykonávanie projektov spolupráce
- ✓ chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a oživovanie územia

Tab. č. 5 Ukazovateľ výsledku a dosahu

Ukazovateľ výsledku	jednotka
Hrubý počet vytvorených pracovných miest (členenie podľa pohlavia, veku, na farme/mimo farmy)	Počet vytvorených miest
Počet účastníkov, ktorí úspešne ukončili vzdelávaciu aktivitu	Počet osôb

Ukazovateľ dosahu	jednotka
Ekonomický rast	Parita kúpnej sily
Tvorba zamestnanosti (členenie podľa pohlavia, veku a na farme/mimo farmy)	FTE (stále pracovné miesta)

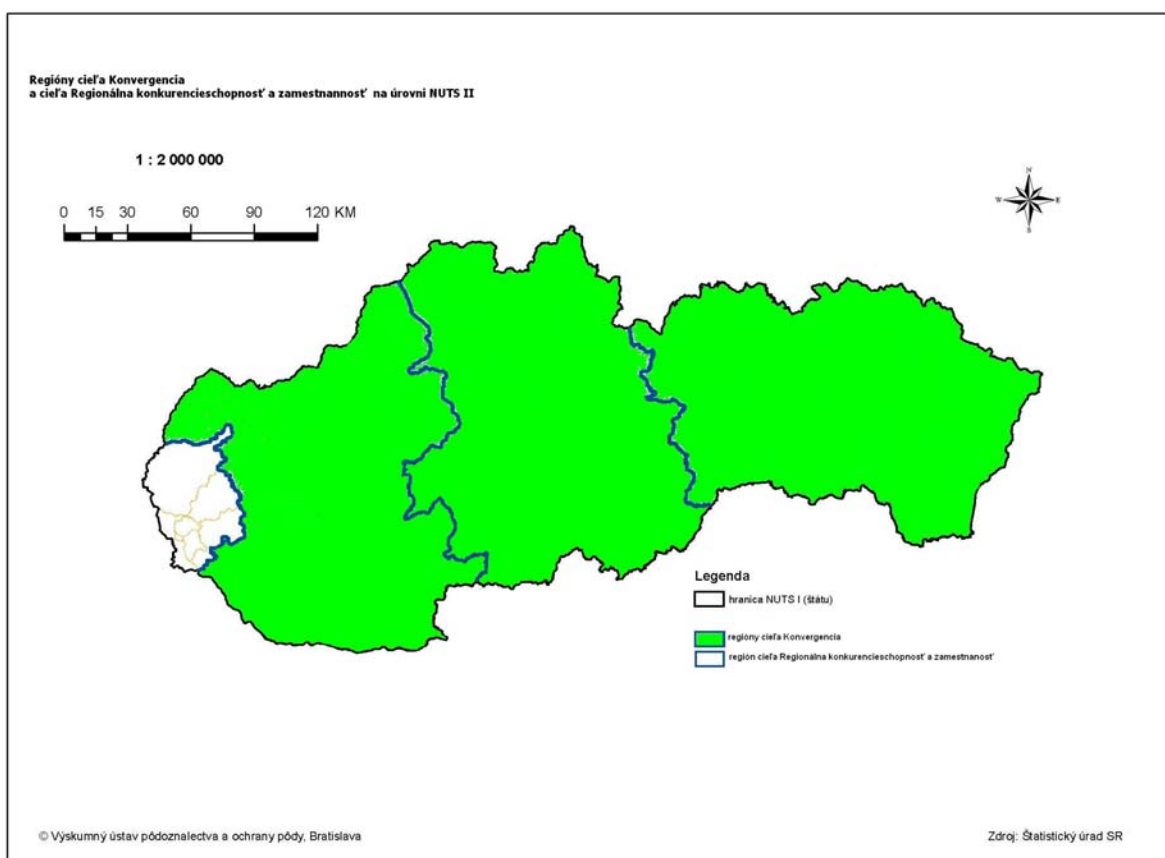
4. Program rozvoja vidieka a jeho finančný rámec

SR vypracuje samostatný program rozvoja vidieka na programovacie obdobie 2007 – 2013 zahŕňajúci celé územie SR vrátane Bratislavského kraja. Program rozvoja vidieka SR implementuje stratégiu rozvoja vidieka SR prostredníctvom jeho opatrení, v ktorých sa zohľadnia národné i regionálne potreby SR.

Finančné prostriedky alokované z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD) pre Slovensko sú súčasťou verejných zdrojov a percentuálne prerozdelenie finančných prostriedkov vrátane výšky podpory je v súlade s čl. 70 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005, ako i s prílohou 1 k tomuto nariadeniu v nadväznosti na Finančnú perspektívu 2007 – 2013.

4.1 Teritoriálne priority Programu rozvoja vidieka

Mapa č. 1. - Regióny cieľa Konvergencia a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť na úrovni NUTS II

Oblasti cieľa Konvergencia

Cieľ Konvergencia sa vzťahuje na oblasti úrovne NUTS II, ktorých HDP na obyvateľa meraný paritou kúpnej sily za posledné tri roky je menší ako 75% priemeru Spoločenstva.

Oblasti cieľa Konvergencia sú:

Západné Slovensko (Trnavský kraj (TT), Nitriansky kraj (NR), Trenčiansky kraj (TN))

Stredné Slovensko (Banskobystrický kraj (BB), Žilinský kraj (ZI))

Východné Slovensko (Košický kraj (KE), Prešovský kraj (PO))

Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Oblasti sa vzťahujú na územie Bratislavského kraja (BA).

Podpora prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 – 2013 bude poskytovaná na celom území Slovenska vrátane Bratislavského kraja (s výnimkou podpory obcí), ktorý bude mať odlišné percento spolufinancovania ako oblasti cieľa Konvergenca.

4.2 Rozdelenie finančných zdrojov na úrovni jednotlivých osí

Finančný plán na roky 2007 – 2013

Regióny cieľa Konvergenca

(bežné ceny)

Os	Verejný príspevok		
	Celkom	EAFRD	SR
	€	€	€
Os 1	810 612 482	607 959 361	202 653 121
Os 2	1 206 268 574	965 014 859	241 253 715
Os 3	347 405 350	260 554 012	86 851 338
Os 4	72 376 115	57 900 892	14 475 223
Technická pomoc	52 517 816	39 388 362	13 129 454
Z toho: NSRV ⁶ – prevádzkové náklady	533 333	400 000	133 333
NSRV – akčný plán	2 133 333	1 600 000	533 333
Celkom	2 489 180 337	1 930 817 486	558 362 851

Ostatné regióny

Os	Verejný príspevok		
	Celkom	EAFRD	SR
	€	€	€
Os 1	24 814 668	12 407 334	12 407 334
Os 2	35 807 600	19 694 180	16 113 420
Os 3	10 634 856	5 317 428	5 317 428
Os 4	2 148 455	1 181 650	966 805
Technická pomoc	-	-	-
Z toho: NSRV – prevádzkové náklady	-	-	-
NSRV – akčný plán	-	-	-
Celkom	73 405 579	38 600 592	34 804 987

⁶ NSRV – národná sieť rozvoja vidieka

Celkom

Os	Verejný príspevok			Podiel osi v % (z EAFRD)
	Celkom	EAFRD	SR	
	€	€	€	
Os 1	835 427 150	620 366 695	215 060 455	31,50
Os 2	1 242 076 174	984 709 039	257 367 135	50,00
Os 3	358 040 206	265 871 440	92 168 766	13,50
Os 4	74 524 570	59 082 542	15 442 028	3,00
Technická pomoc	52 517 816	39 388 362	13 129 454	2,00
Z toho: NSRV – prevádzkové náklady	533 333	400 000	133 333	-
NSRV – akčný plán	2 133 333	1 600 000	533 333	-
Celkom	2 562 585 916	1 969 418 078	593 167 838	100

5. Vnútoraná a vonkajšia súdržnosť NSPRV SR a komplementarita s ostatnými nástrojmi Spoločenstva

5.1. Vnútoraná súdržnosť medzi osami a ich opatreniami

NSPRV SR zohľadňuje aj iné stratégie na úrovni EÚ špecifikované v časti 5.1.1, čo prispeje k naplneniu hlavných priorít Spoločenstva.

Stanovenie kombinovateľnosti a prepojenosti osí v rámci podpory rozvoja vidieka uvedené v časti 5.1.2 je dôležité z pohľadu dosiahnutia efektívnejšieho naplnenia všetkých cieľov a priorít strategického rámca rozvoja vidieka.

Medzi jednotlivými aktivitami v rámci všetkých osí nedochádza k prekrywaniu, a teda ani k žiadnym rozporom, ktoré by mohli znížiť účinnosť realizovaných aktivít, prípadne stanovených priorít a cieľov jednotlivých osí.

5.1.1 Zohľadnenie iných stratégií na úrovni EÚ

Vo všeobecnosti všetky osi prispievajú k naplneniu cieľov stanovených v rámci **Göteborgskej a Lisabonskej stratégie**. Os 1 prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti podnikov aj v spojitosti so zvýšením vzdelanostnej úrovne a informovanosti na vidieku. V rámci osi 3 sa predpokladá zvýšenie pracovných príležitostí na vidieku, hlavne vo vzťahu k podpore diverzifikácie. Os 2 prispieva hlavne k naplneniu cieľov Göteborgskej stratégie prostredníctvom zavádzania trvalo udržateľných systémov hospodárenia na pôde, ako i Kjótskeho protokolu zahrnutím priority zmiernenia klimatických zmien, a to aj vo väzbe na os 1 podporou výroby obnoviteľných zdrojov energie.

Vzhľadom na špecifickosť osi 2, ktorá prispieva k zlepšeniu životného prostredia a krajiny prostredníctvom stanovených priorít (zachovanie biodiverzity, zlepšenie kvality vody a pôdy a zmiernenie klimatických zmien), uvádzame podrobnejšie prepojenie priorít s inými stratégiami na úrovni EÚ.

NSPRV SR zohľadňuje v rámci 2 priorít (zachovanie biodiverzity a zlepšenie kvality vody a pôdy) Akčný plán pre trvalo udržateľný rozvoj (hlavne podporou LFA, NATURA 2000 a AE a lesnícko–environmentálnych opatrení, zalesňovania poľnohospodárskej pôdy), Akčný plán pre trvalo udržateľné lesné hospodárstvo (podporou lesnícko–environmentálnych opatrení, NATURA 2000, obnovy potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení) vo väzbe na stratégiu lesného hospodárstva EÚ, stratégiu biologickej diverzity (podporou všetkých opatrení v rámci osi 2) a Akčný plán pre ekologické poľnohospodárstvo (podporou ekologického poľnohospodárstva v AE opatrení).

V súvislosti s prioritou „zlepšenie kvality vody a pôdy“ bolo hlavným cieľom dosiahnuť súlad s tematickou stratégiou o ochrane pôdy (v rámci všetkých AE opatrení).

Dôležitou súčasťou osi 2 je prispieť k dosiahnutiu priority „zmiernenie klimatických zmien“, v ktorej rámci sa zohľadnila stratégia lesného hospodárstva/Akčný plán pre trvalo udržateľné lesné hospodárstvo, Koncepcia využívania obnoviteľných zdrojov energie SR/Koncepcia využitia poľnohospodárskej a lesníckej biomasy na energetické účely (podporou zalesňovania, obnoviteľných zdrojov energií a obnovy potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení) a tematická stratégia trvalo udržateľného využívania prírodných zdrojov.

5.1.2 Zabezpečenie kombinovateľnosti/prepojenosti jednotlivých osí

Synergia jednotlivých osí je zabezpečená vzájomnou prepojenosťou pri dosahovaní ich cieľov. Kým os 1 je zameraná na konkurencieschopnosť podnikov a rozširovanie vedomostí v sektore s dôrazom na trvalo udržateľné riadenie podnikov, aktivity v rámci osi 2 sú zamerané výlučne na zlepšenie životného prostredia a krajiny, pričom aktivity (napr. nové technológie šetrné k životnému prostrediu, kurzy a poradenstvo zamerané na environmentálne požiadavky), ktoré sú potrebné na dosiahnutie cieľov osi 2, sú predmetom podpory v rámci osi 1.

Prepojenosť v rámci osi 1 a 3 je možné vidieť vo vytvorení podmienok pre nové pracovné miesta (napr. diverzifikácia výroby na iné poľnohospodárske činnosti a na nepoľnohospodárske činnosti).

Prepojenosť medzi osou 2 a 3 je zrejماً pri dosahovaní cieľa osi 3, ktorým je tvorba a zachovanie pracovných miest na vidieku (napr. v záujme zachovania osídlenia je v osi 2 zahrnutá podpora LFA). Taktiež aktivity osi 2, ktoré sú zamerané na zlepšenie životného prostredia, prispievajú k napĺňaniu cieľa osi 3, ktorý je zameraný na skvalitnenie života na vidieku a zároveň zatriktívňujú región z hľadiska cestovného ruchu.

5.2 Vonkajšia súdržnosť s ostatnými nástrojmi Spoločenstva

Prostriedky Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo (EFRH) nepredstavujú pre SR veľký finančný objem. V samostatnom operačnom programe na čerpanie prostriedkov z tohto fondu sa stanovila vízia trvalo udržateľného rozvoja a konkurencieschopného sektora rybného hospodárstva podporou akvakultúry vo vzťahu k jej modernizácii, inovácii a reštrukturalizácii, berúc do úvahy trvalo udržateľný rozvoj, zvýšením konkurencieschopnosti podnikov spracujúcich produkty rybolovu a akvakultúry s dôrazom na podporu spracovania domácej produkcie a rozvojom trhu v rámci sektora.

V programovacom období 2004 – 2006 bola podpora pre rybné hospodárstvo realizovaná prostredníctvom FIFG a vo forme dvoch podopatrení tvorila súčasť SOP P-RV. Koordinácia Programu rozvoja vidieka SR s Programom pre rybné hospodárstvo SR je nevyhnutná z pohľadu stanovených cieľov.

Koordinácia príprav Programu rozvoja vidieka SR so štrukturálnymi fondmi (ERDF, ESF) a Kohéznym fondom (CF) prebiehala prostredníctvom zriadených pracovných skupín na MP SR a bilaterálnymi pracovnými stretnutiami. V budúcnosti bude prebiehať prostredníctvom medzirezortnej koordinačnej skupiny a monitorovacích výborov pre jednotlivé programy. V súvislosti s ERDF sa realizuje koordinácia s Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvom školstva SR a Ministerstvom životného prostredia SR v závislosti od navrhovanej implementácie opatrení jednotlivých osí.

V prípade druhotného spracovania produktov a produktov mimo zoznamu prílohy 1 Zmluvy o ES je zabezpečená podpora pre tieto subjekty, a to prostredníctvom ERDF a koordinácie s Ministerstvom hospodárstva SR. Rovnako dôležitá je koordinácia opatrenia Obnova a rozvoj obcí. Toto opatrenie bolo v programovacom období 2004 – 2006 podporované z ERDF v rámci operačného programu Základná infraštruktúra. V programovacom období 2007 – 2013 je táto tematická oblasť podporovaná z ERDF, ako i z EAFRD. MP SR podporuje obce mimo pólov rastu, pričom sa táto podmienka nevzťahuje na obce spadajúce do území pokrytých schválenými miestnymi akčnými skupinami v súvislosti s prístupom LEADER; MVRR SR podporuje obce, ktoré sú pólmi rastu s výnimkou obcí spadajúcich do území pokrytých schválenými miestnymi akčnými skupinami. V prípade vzdelávania je podpora možná z ESF v rámci operačného programu Vzdelávanie a z EAFRD, pričom neprekrývanie týchto podpôr je zabezpečené jednak typom užívateľov, jednak obsahových zameraním vzdelávania.

Dôraz sa kladie na spoluprácu MP SR a MŽP SR najmä vo väzbe na hospodárenie v chránených územiach a územiach NATURA 2000 v rámci zabezpečenia súladu s inými nástrojmi ES, konkrétne ERDF, KF, Life + a zosúladenia požiadaviek hospodárenia v územiach s vysokou prírodnou hodnotou. Koordinácia je zabezpečená prostredníctvom medzirezortného pripomienkového konania a tiež množstvom diskusií ako na pracovných skupinách zriadených pre účel prípravy Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR a Programu rozvoja vidieka SR, tak aj na neformálnych stretnutiach hlavne v spojitosti so sústavou NATURA 2000 a opatreniami agroenvironmentálnych a lesnícko-environmentálnych platieb.

Stanovenie demarkačných línií

Opatrenie PRV	NSPRV - priorita	NSRR	Demarkačná línia
<p>OS 1 Modernizácia poľnohospodárskych podnikov (obnoviteľné zdroje energie)</p> <p>Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva (obnoviteľné zdroje energie)</p>	<p>OS 1 Podpora modernizácie, inovácie a efektivity agropotravinárskeho a lesníckeho sektoru</p>	<p><u>Operačný program Životné prostredie</u></p> <p>Prioritná os: Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie</p> <p>Opatrenia: Všetky opatrenia</p> <p><u>Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast</u></p> <p>Prioritná os: Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií</p> <p>Opatrenie: Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike</p>	<p>NSPRV - FO a PO podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe (min. 30% podiel na celkových tržbách), lesné mikropodniky</p> <p>OP Životné prostredie - subjekty verejnej správy</p> <p>OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast - PO, FO podnikajúce v poľnohospodárstve s podielom tržieb z týchto činností pod 30% celkových tržieb. V oblasti lesného hospodárstva subjekty, ktoré nie sú v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES mikropodnikmi.</p>
<p>OS 1 Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva</p>	<p>OS 1 Podpora modernizácie, inovácie a efektivity agropotravinárskeho a lesníckeho sektoru</p>	<p><u>Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast</u></p> <p>Prioritná os: Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií</p> <p>Opatrenia: Inovácie a technologické transfery Podpora spoločných služieb pre podnikateľov</p>	<p>NSPRV – podpora prvotného spracovania produktov v rámci prílohy 1 Zmluvy o založení ES (s výnimkou produktov rybolovu) a lesných produktov</p> <p>OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast – podpora druhotného spracovania produktov a produktov mimo prílohy 1 Zmluvy o založení ES</p>

Opatrenie PRV	NSPRV - priorita	NSRR	Demarkačná línia
		Podpora inovačných aktivít v podnikoch	
OS 1 Vzdelávanie a informačné činnosti	OS 1 Prehľbovanie vedomostí a zvyšovanie odborného prehľadu v oblasti agropotravinárstva a lesníctva	<u>Operačný program Vzdelávanie</u> Prioritná os Celoživotné vzdelávanie ako základný princíp znalostnej spoločnosti Opatrenie: Podpora celoživotného vzdelávania Prioritná os: Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj Opatrenie: Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania	NSPRV – cieľovou skupinou sú osoby pôsobiace v oblasti agropotravinárstva a lesníctva. Okruh možných príjemcov pomoci je ohraničený na subjekty verejnej správy, neziskové organizácie, občianske a záujmové združenia, profesijné komory. OP Vzdelávanie – prijímateľmi/žiadateľmi sú subjekty verejnej správy aj subjekty zo súkromného sektora. Cieľová skupina nezahŕňa osoby pôsobiace v agropotravinárstve a lesníctve
OS 2 Platby Natura 2000 a platby súvisiace s rámcovou smernicou o vodách Platby NATURA 2000 (lesné pozemky)	OS 2 Zachovanie biodiverzity na vidieku a poľnohospodárskych a lesohospodárskych systémov s vysokou prírodnou hodnotou	<u>Operačný program Životné prostredie</u> Prioritná os: Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny Opatrenie: Programy starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programy záchrany pre kriticky ohrozené rastliny a živočíchy vrátane monitoringu druhov a biotopov	NSPRV – poľnohospodári, súkromní vlastníci lesov alebo ich združenia OP Životné prostredie – spracovanie a realizácia programov starostlivosti o chránené územia Natura 2000, monitoring území sústavy Natura 2000
OS 3/OS 4 Obnova a rozvoj obcí	OS 3 Obnova a rozvoj obcí OS 4 Zlepšovanie správy (manažmentu) a riadenie a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach	<u>Regionálny operačný program</u> Prioritná os: Posilnenie vybavenosti územia Opatrenie: Regenerácia sídiel	NSPRV - obce mimo pólov rastu s výnimkou dohodnutého počtu obcí zahŕňajúcich rómske osídlenia. Toto obmedzenie neplatí v prípade obcí zahrnutých do území, ktoré pokrývajú schválené MAS. Regionálny OP – obce, ktoré sú pólami rastu. Osobitne je riešená problematika komplexnej obnovy obcí so spravovanými

Opatrenie PRV	NSPRV - prioritá	NSRR	Demarkačná línia
		<p>Operačný program Bratislavský kraj</p> <p>Prioritná os: Infraštruktúra</p> <p>Opatrenie: Regenerácia sídel</p>	<p>segregovanými alebo separovanými rómskymi osídleniami, kde sa po vzájomnej dohode s MP SR budú realizovať projekty komplexnej obnovy obcí zahŕňajúcich rómske osídlenia prostredníctvom ROP aj v prípade, že príslušná obec nie je identifikovaná ako pól rastu.</p> <p>NSPRV: nezahŕňa podporu obcí v Bratislavskom kraji s výnimkou prípadov, keď by v rámci osi 4 stratégia miestnej akčnej skupiny (MAS) presahovala aj do územia Bratislavského kraja.</p> <p>OP BK: v súlade s územnou koncentráciou stratégie NSRR môžu byť žiadateľmi/prijímateľmi len mestá, ktoré sú inovačnými pólmi rastu, za podmienky, že nespádajú do územia v rámci stratégie miestnej akčnej skupiny.</p>
<p>OS 3/OS 4 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam (agroturistika, doplnkové výroby)/LEADER</p>	<p>OS 3 Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku</p> <p>OS 4 Zlepšovanie správy (manažmentu) a riadenie a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach</p>	<p>Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast</p> <p>Prioritná os: Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií</p> <p>Opatrenie: Inovácie a technologické transfery</p> <p>Podpora inovačných aktivít v podnikoch</p>	<p>NSPRV – FO a PO, ktorých podiel tržieb z poľnohospodárskej prvovýroby predstavuje min. 30% z celkových tržieb.</p> <p>OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast - FO a PO, ktorých podiel tržieb z poľnohospodárskej prvovýroby predstavuje menej ako 30% z celkových tržieb</p>
<p>OS 3/OS 4 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu/LEADER</p>	<p>OS 3 Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku</p>	<p>Regionálny operačný program</p> <p>Prioritná os: Posilnenie vybavenosti územia</p> <p>Opatrenie: Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu</p>	<p>NSPRV – súkromný sektor</p> <p>Regionálny OP - mestá a obce (príp. PPP), ktoré sú pólmi rastu</p>

Opatrenie PRV	NSPRV - priorita	NSRR	Demarkačná línia
		<p>ruchu</p> <p><u>Operačný program</u> <u>Konkurencieschopnosť</u> <u>a hospodársky rast</u></p> <p>Prioritná os: Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií</p> <p>Opatrenie: Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu</p>	<p>NSPRV – podpora nízkokapacitného ubytovania (do 10 lôžok)- v prípade žiadateľov podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva ich podiel tržieb z poľnohospodárskej činnosti na celkových tržbách je nižší ako 30%.</p> <p>OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast - podpora len komplexných centier cestovného ruchu (nad 10 lôžok) s celoročným využitím – v prípade žiadateľov podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva ich podiel tržieb z poľnohospodárskej činnosti na celkových tržbách je nižší ako 30%.</p>

6. Národná sieť rozvoja vidieka

Na základe čl. 68 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 Slovensko zriadi národnú sieť rozvoja vidieka (sieť). Úlohou siete bude spojiť všetky organizácie a orgány správy, ktoré sa podieľajú na rozvoji vidieka, informovať o všetkých aktivitách odohrávajúcich sa v priestore vidieka a motivovať subjekty k integrovanému a trvalo udržateľnému rozvoju vidieka s využitím všetkých siedmich základných znakov prístupu Leader.

Snahou SR je čo najefektívnejšie prispieť k zriadeniu siete s cieľom zabezpečiť potrebné úlohy vyplývajúce z nariadenia:

- zhromažďovať, analyzovať a šíriť dáta o opatreniach Spoločenstva v oblasti rozvoja vidieka SR,
- sledovať a monitorovať údaje v oblasti rozvoja vidieka,
- poskytovať informácie v oblasti rozvoja vidieka pre verejnosť a potreby Európskej siete pre rozvoj vidieka,
- zabezpečovať školenia, semináre a výmenu skúseností s implementáciou programu rozvoja vidieka
- pripravovať vzdelávacie programy pre miestne akčné skupiny v procese formovania,
- poskytovať technickú pomoc pre národnú a nadnárodnú spoluprácu a podporu agroturizmu,
- slúžiť ako kontaktný bod v rámci aktivít prístupu Leader pre všetkých vidieckych partnerov.

Sieť bude zriadená v rámci Programu rozvoja vidieka SR (PRV) na roky 2007 – 2013. Riadiaci orgán pre PRV SR na úrovni Ministerstva pôdohospodárstva SR vypracuje kompletný rámec s cieľom efektívneho zabezpečenia chodu siete pre programovacie obdobie 2007 – 2013 (strategický, finančný, administratívny, monitorovací a právny rámec) a poverí vhodný subjekt zabezpečovaním úloh. Sieť bude vykonávať svoje činnosti v súlade s metodickým usmernením riadiaceho orgánu. Skupina potenciálnych beneficentov siete v SR je veľmi široká a rôznorodá. Sieť bude v budúcnosti spájať pravdepodobne nasledovné subjekty: obce a ich združenia, samosprávne orgány, existujúce mikroregióny, vzniknuté miestne akčné skupiny, členov existujúcich partnerstiev sociálnej inklúzie vytvorených v rámci Európskeho sociálneho fondu, združenia farmárov, zástupcov komôr a únií pôdohospodárskeho, potravinárskeho a lesníckeho sektora, mimovládne organizácie, špecializované vládne organizácie, ako aj ostatných nezastúpených potenciálnych beneficentov v rámci PRV SR 2007 – 2013.

Suma finančných prostriedkov stanovená vyššie uvedeným nariadením sa použije pre štruktúry potrebné na prevádzkovanie/chod siete a tiež poskytovanie informácií, riadenie siete, výmenu skúseností a know-how, prípravu vzdelávacích programov pre miestne akčné skupiny v procese formovania sa a iné. Objem finančných prostriedkov, ktoré SR vyčlenila na tieto činnosti, je stanovený vo finančných tabuľkách.

ZOZNAM SKRATIEK

AEP	agroenvironmentálne platby
CF	Kohézny fond
EAFRD	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EAGF	Európsky poľnohospodársky záručný fond
EFF	Európsky fond pre rybné hospodárstvo
EIB	Európska investičná banka
EK	Európska komisia
EP	ekologické poľnohospodárstvo
ERDF	Európsky fond pre regionálny rozvoj
ES	Európske spoločenstvo
ESF	Európsky sociálny fond
EÚ	Európska únia
FIFG	Finančný nástroj pre rybné hospodárstvo
FO	fyzická osoba
FSC	Rada pre lesné hospodárstvo
HDP	hrubý domáci produkt
IPF	Medzivládny panel pre lesy
IT	informačné technológie
KP	konečný prijímateľ
Leader	linky akcií pre rozvoj vidieckej ekonomiky
LH	lesné hospodárstvo
LP	lesné pozemky
MAS	miestne akčné skupiny
MDPT SR	Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MP SR	Ministerstvo pôdohospodárstva SR
MVRR SR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NATURA 2000	Sústava chránených území európskeho významu
NATURALIS	Inšpekčná organizácia ekologického poľnohospodárstva
NLP	národný lesnícky program
NSPRV	národný strategický plán rozvoja vidieka
NSRR	národný strategický referenčný rámec
NUTS	nomenklatúrne územné jednotky
OP	operačný program
PO	právnická osoba
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV	program rozvoja vidieka
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
SOP P-RV	sektorový operačný program - Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
SPP	spoločná poľnohospodárska politika
SZRB	Slovenská záručná rozvojová banka

TP	technická pomoc
TTP	trvalé trávnaté porasty
TUR	trvalo udržateľný rozvoj
ÚEV	územia európskeho významu
ÚKSÚP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
UN FF	Fórum Spojených národov o lesoch
WB	Svetová banka